פֿולע טאַבעלע פֿון דער מלוכה-לאָטעריע זעה 9 זייט

oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פּרייז 15 גראָשען

הייַנט 10 זייַטען

נײַער פֿאָלקסבלאַט

№ 215 | Łódź, Wtorek, 13 września 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, י״ב אלול תרצ״ב | № 215

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פֿון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

רייכסטאַג איז פֿונאַנדערגעלאָזן געוואָרן

נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער פּרעזידענט פֿון פּאַרלאַמענט וויל נישט געבען קיין וואָרט דעם קאַנצלער פאָן-פּאַפּען. — רייכסטאַג אָפּגעוואָרפען הינדענבורג'ס ווירטשאַפטליכע דעקרעטען און אויסגעדריקט אומצוטרוי דער רעגירונג. — די היטלעריסטען האַלטען, אַז דער דעקרעט פֿונאַנדערצולאָזען דעם רייכסטאַג איז נישט געזעצליך

ווען וועלען פֿאָרקומען נייע וואַהלען?

בערלין, 12. (ספּ. טעל.)

די זיצונג פֿון רייכסטאַג האָט זיך אָנגעהויבען האַלב 4 נאָכמיטאָג, דער אינטערעס צו דער זיצונג איז געווען זעהר גרויס. די טריבונעס גאַלעריעס, און דיפּלאָמאַטישע לאָזשעס זענען געווען איבערפֿול, די רעגירונג איז געקומען אין קאָמפּלעט.

נאָכ'ן עפֿענען די זיצונג דורך דעם נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישען פֿאָרזיצער גערינג, האָט דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַט טאָרגלער אַרייַנגעבראַכט אַ פֿאָרשלאַג צו שטעלען אויף דער טאָג-אָרדנונג דעם קאָמוניסטישען פֿאָרשלאַג וועגען אָפּשאַפֿען די ווירטשאַפֿטליך-פֿינאַנציעלע דעקרעטען פֿון הינדענבורגן און דעם פֿאָרשלאַג אויסצודריקן אומצוטרוי דער רעגירונג פֿון פֿאָן-פּאַפּען. אויב די דאָזיגע פֿאָרשלאַגען וועלען אָפּגעוואָרפֿען ווערען פֿערלאַנגען די קאָמוניסטען אַז נאָך היינט זאָל צונויפֿגערופֿען ווערען אַ צווייטע זיצונג מיט דעמזעלבען טאָג-אָרדנונג.

דער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער דעפּוטאַט לעבע פֿערלאַנגט אַז אויפֿ'ן צווייטען פּונקט פֿון דער טאָג-אָרדנונג, זאָל געשטעלט ווערען דער ס.ד.-פֿאָרשלאַג וועגען אָפּשאַפֿען די פֿינאַנציעל-ווירטשאַפֿטליכע דעקרעטען.

קיינער איז נישט געגען די קאָמוניסטישע פֿאָרשלאַגען אַזוי, אַז ס'קומט אויס אַז מ'וואַרף זיי גלייך אָפּשטימען, דאָך ווערט די זיצונג איבערגעריסען אויף אַ האַלבע שעה. כדי זיך צו בעראַטען וועגען דער סיטואַציע. באַלד שטעלט זיך אַרויס, אַז די היטלעריסטען און קאָמוניסטען זענען פֿאַר די קאָמוניסטישע פֿאָרשלאַגען. נאָך דעם צוריק עפֿענען די זיצונג ערקלערט דער פּרעזידענט גערינג, אַז ער טרעט צו אָפּצושטימען די פֿאָרשלאַגען וועגען אָפּשאַפֿען די דעקרעטען און וועגען אומצוטרוי פֿאַר פֿאַפּענס רעגירונג, אין דעם מאָמענט שטעהט אויף דער קאַנצלער און גיט איבער גערינגן דעם דעקרעט פֿון פּרעז. הינדענבורג וועגען פֿונאַנדערלאָזען דעם רייכסטאַג.

גערינג האָט נישט אַריינגעקוקט אין דעם רעט, נאָר איהם אַוועקגעלייגט אָן אַ זייט, ערקלערענדיג גלייכצייטיג אַז בעת דער אָפּשטימונג קען ער קיינעם נישט געבען קיין וואָרט. די דאָזיגע ערקלערונג איז ענטוזיאַסטיש אויפֿגענומען געוואָרען דורך די היטלעריסטען און קאָמוניסטען. גערינג האָט אַדורכגעפֿיהרט די אָפּשטימונג פֿון ביידע פֿאָרשלאַגען, וועלכע זענען אָנגענומען געוואָרען מיט 513 שטימען געגען 32 ביי פֿופֿציג אָנגעהאַלטענע.

נאָך דער אָפּשטימונג האָט דער פֿאָרזיצער גערינג ערקלערט: „בעת דער אָפּשטימונג האָט מען מיר איבערגעגעבען דעם דעקרעט פֿון פּרעזידענט הינדענבורג, וועלכער לאָזט פֿונאַנדער דעם רייכסטאַג, דער דאָזיגער דעקרעט האָט נישט מעהר קיין גילטיגקייט ווייל ער איז קאָנטראַסיגנירט געוואָרען דורך אַ קאַנצלער און אַ רעגירונג וואָס איז אַראָפּגעוואָרפֿען געוואָרען דורכ'ן פּאַרלאַמענט".

גערינג האָט דאָך איבערגעלייענט דעם דעקרעט אין וועלכען ס'ווערט געזאָגט: „אויפֿ'ן גרונד פֿון אַרט. 25 לאָז איך פֿונאַנדער דעם רייכסטאַג ווייל ס'איז פֿאַרהאַן אַ מורא, אַז דער רייכסטאַג וועט פֿאָדערן אָפּצושאַפֿען דעקרעטען, וועלכע זענען דורך מיר אַרויסגעגעבען געוואָרען". אונטערגעשריבען הינדענבורג, פּאַפּען, און גייל.

גערינג האָט דאַן ערקלערט, נאָכאַמאָל, אַז דער דעקרעט איז נישט גילטיג, ער וועט מיטטיילען דעם פּרעזידענט דעם רעזולטאַט פֿון דער אָפּשטימונג און וועט בעטען צוריקצוציהען דעם דעקרעט.

נאָך דער זיצונג פֿון רייכסטאַג האָט גערינג צונויפֿגערופֿען דעם סעניאָרען-קאָנווענט, די סאָציאַל-דעמאָקראַטען האָבען צוגעשיקט אַ בריף, אַז זיי וועלען צו דער זיצונג נישט קומען. ווייל זיי האַלטען אַז דער רייכסטאַג איז פֿונאַנדערגעלאָזען געוואָרען. די זיצונג איז נישט פֿאָרגעקומען, ס'איז אויך צונויפֿגערופֿען געוואָרען די מאָרגענדיגע זיצונג פֿון רייכסטאַג.

גערינג האָט ערקלערט, די פּרעסע-פֿאַרשטעהער אַז ער האָט נישט געגעבען קיין וואָרט פֿאָן-פּאַפּענען ווייל דאָס איבעררייסען אינמיטען פֿון דער אָפּשטימונג איז נישט דערלאָזבאַר. גערינג האָט אויך ווי מער געהאַלטען זיך אין זיין פּרינציפּיעלער שטעלונג, אַז דער דעקרעט איז נישט גילטיג, ער טרעט אָבער אָפּ פֿאַר קראַפֿט, די היטלעריסטען וועלען זייער ענטפֿער געבען אין צוויי חדשים אַרום ביי די וואַהלען.

אויף אַ פּרעסע-קאָנפֿערענץ האָבען די רעגירונגס-פֿאַרשטעהער ערקלערט, אַז די פֿאַרשטעהער פֿון דער רעגירונג האָבען צו יעדער צייט דאָס רעכט צו נעהמען אַ וואָרט אין פּאַרלאַמענט, דאָס נישט געבען קיין וואָרט דעם קאַנצלער און אַדורכפֿיהרען די אָפּשטימונג דעמאָלט ווען דער רייכסטאַג איז שוין פּראַקטיש געווען פֿונאַנדערגעלאָזען איז אַ פֿערגוואַלדיגונג פֿון דער קאָנסטיטוציע. מיט'ן מאָמענט ווען דער קאַנצלער האָט איבערגעגעבען דעם פּאַרלאַמענט-פֿאָרזיצער דעם דעקרעט איז דער רייכסטאַג רעכטסקרעפֿטיג געווען פֿונאַנדערגעלאָזען. די רעגירונג וועט בעשטימען נייע וואַהלען. אין הסכם מיט דער קאָנסטיטוציע, קיין טערמין איז נאָך נישט בעשטימט געוואָרען. די האַנדלונג פֿון פֿאָרזיצער גערינג [illegible] געווען לויט פֿריהער אַדורכגעטראַכטען פּלאַן, כדי שאַדען צו ברענגען דער רעגירונג.

לאָדזער טעאַטער-עולם! ענדליך זיך דערוואַרט!

די טעג וועט זיך פֿאַר די לאָדזער מעלאָמאַנען רעפּרעזענטירען די וועלט-בעריהמטע בעצויבערענדע קינסטלערין

דער גרעסטער וועלט-מנגן! דער שטאָלץ פֿון דער יודישער אָפּערעטע! די פֿענאָמענאַלע חזנ'טע!

„פּרעסעלאַנס" אנער-קאַנט איבעראַל דורך די פּרעסע און פּובליקום!

פּאַני ראָזבינאַ

אין אַ גראַנדיעזען אָריגינעלען פֿאָלקס-קאָנצערט

דער פּראָגראַם בעשטעהט פֿון די שענסטע חזנ'ישע קאָמפּאָזיציעס פֿון ראָזענבלאַט, קוואַרטין, הערשמאַן, קיסעוויצקי, סיראָטאַ א. אַנ. ווי אויך די שענסטע און הערציגסטע פּערעל פֿון יודישע פֿאָלקס-לידער און פֿון די נייעסטע לידער פֿון די שלאַגער-אָפּערעטען

לעזט די ווייטערדיגע אַנאָנסען. וואו? • ווען? לעזט די ווייטערדיגע אַנאָנסען.

5482

נאָך קורצע שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען און דעם זעלבען טאָג צו קבורה געקומען מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער און אונפֿערגעסליכער פֿאָטער, גראָספֿאָטער און שוויגערפֿאָטער

ב״ע ר׳ יוסף שמואל ז״ל בן ר׳ לאַמאַניעץ

אין עלטער פֿון 55 יאהר. פֿון זשעלאַנאַ 30

וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפֿטרויערנדע הינטערבליבענע.

5492

פֿאַר גאָלד, בּיזשוטעריע און לאָמבאַרד-קוויטעס צאָהלט די העכסטע פּרייזן

איזידאָר פֿיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7. 5208

בעקאַנטמאַכונג

ס'איז ערעפֿענט געוואָרן אַ פֿאַבריק פֿון ליקיערען און קאָניאַק

א. פּ. „BACHUS" א. פּ.

אויך אַ פֿערטרעטונג פֿון קאָניאַקען פֿון דער בעקאַנטער אין גאַנץ פּוילן מאַרקע „Napoleon"

אויף PIOTRKOWSKA 80, tel. 242-30

און עמפּפֿעהלט זיינע אויסאַרבייטונגען און אויסגעצייכנטע סאָרטען.

5336

נאך דער טראגישער קאטאסטראפע

מיט פארוטשניק זשווירקא

די לויה וועט פארקומען דאנערשטאג אין ווארשא

טרויער אין לאַנד

וואַרשאַ, 12. (טעלעפאָניש).

די ידיעה וועגען דער טראַגישער קאַטאַסטראָפע מיט פּאָרוטשניק זשווירקאָ און איגזש. וויגוראַ, האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען טרויער אין גאַנצען לאַנד.

אין ווילנאָ זענען אָפּגערופען געוואָרען אַלע פערווײַלונגען וואָס זענען פערבונדען מיט קאָנצערטען און מוזיק.

די גאַנצע ספּאָרט-וועלט אין פּוילען מאַניפעסטירט אַ טיפען טרויער.

די עסטרייכישע פרעסע וועגען דער קאַטאַסטראָפע

די מאָנטאָגדיגע ווינער צייטונגען האָבען זעהר ברייט געשריבען וועגען טראַגישען טויט פון פּאָרוטשניק זשווירקאָ. בעדויערנדיג דעם פּערלוסט, וועלכען ס'האָט געהאַט דאָס אינטערנאַציאָנאַלע לופט וועזען.

די צוגרייטונגען אין צעשין

הײַנט 6 אינדערפריה זענען געקומען פון קאַטאָוויץ קיין טשעשין מיט אַנ'אויטאָ זשווירקאָס פרוי און וויגוראַס שוועסטער, זיי זענען געבליבען אין טשעשין און נישט געפאָהרען אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע.

האַלב נײַן אינדערפריה איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ אין דער סטאַראָסטווע וועגען פּראָגראַם פון איבערפיהרען די טויטע קערפערס צו דער פּוילישער גרעניץ.

פאר דער לויה

אין טשערלוצק וואו ס'געפינען זיך די טויטע קערפערס איז זיך צונויפגעקומען אַ טעכניש-מעדיצינישע קאָמיסיע, מיט'ן אַנטייל פון דער פּוילישער און טשעכישער מאַכט, די טויטע קערפערס וועלען נאָך דעם בעשלוס פון דער קאָמיסיע אָפּגעפיהרט ווערען קיין צעשין, פון וואַנען זיי וועלען הײַנט פאַרמיטאָג אָפּגעשיקט ווערען קיין וואַרשאָ.

די דייטשע פרעסע

די ידיעה וועגען טויט פון פאָר. זשווירקאָ האָט געהאַט אַ שטאַרקען ווידערקלאַנג אין דייטשלאַנד, די דײַטשע פרעסע האָט געגעבען אַנ'אויסדרוק פון טרויער צוליב דער קאַטאַסטראָפע מיט'ן זיגער פון אינטערנאַציאָנאַלען רייד.

די טויטע קערפערס אויף דער פּוילישער טעריטאָריע

מיט גרויסען מיליטערישען פּאַראַד האָט די טשעכישע מאַכט אָפּגעפיהרט די טויטע קערפערס פון זשווירקאָן און וויגורא ביז צו דער פּוילישער גרעניץ. די טויטע קערפערס זענען געזעגענט געוואָרען דורך דעם טשעכישען גענעראַל מיילינער, אויף דער פּוילישער זייט האָט די בעפעלקערונג בעשיט מיט בלומען די טרומנעס, מאָרגען וועלען די טרומנעס איבערגעשיקט ווערען קיין וואַרשאָ, די לויה וועט פאָרקומען דאָנערשטאָג

-=()::()=-

סיים זאל פונאנדערגעלאזט ווערען

אויב ער וועט נישט דורכפיהרען די ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע

וו אַ ר ש אַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

ווי מ'שמועסט אין די פּאָליטישע קרייזען וועט די סיים-סעסיע צונויפגערופען ווערען לויט דעם דין פון דער קאָנסטיטוציע דעם 31 אָקטאָבער און וועט באַלד אָפּגעלעגט ווערען אויף א חודש.

נאָך דעם חודש, ווי נאָר עס וועלען זיך אָנהייבען די סיים-זיצונגען, וועט מצד דער רעגירונג אַרייַנגעטראָגען ווערען דער פּראָיעקט צו ענדערען די קאָנסטיטוציע. פערהאַן האָפנונג, אז עס וועט זיך אײַנגעבען צו בעקומען פאַר דעם פּראָיעקט די פאָר צעהנדליג שטימען, וואָס זענען נויטיג צו די געזעצליכע צוויי דריטעל אויף דורכצופיהרען ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע.

נאָכ'ן דורכפיהרען די געהעריגע קאָנסטיטוציע-ענדערונגען, וואָס זענען נוגע די פולמאַכטען און די וואהלען פון מלוכה-פּרעזידענט וועט מאַרשאַל פּילסודסקי מסכים זײַן אַרויסצושטעלען זײַן קאַנדידאַטור אלס ראש פון דער מלוכה.

אין פאַל, ווען עס וועט זיך נישט אײַנגעבען צו בעקומען אין סיים די נויטיגע צוויי דריטעל שטימען אויף דורכצופיהרען די ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע, וועט דער סיים פונאַנדערגעלאָזט ווערען. מאַרשאַל פּילסודסקי וועט איבערנעהמען דעם אַמט פון פּרעמיער-מיניסטער און וועט דורכפיהרען די נײַע וואַהלען. בײַ די וואהלען פון מלוכה-פּרעזידענט וועט אין דעם פאַל אַרויסגעשטעלט געוואָרן די קאַנדידאַטור פון מינ. פּריסטאָר.

עלטער-רענטע פאר גייסטיגע ארבייטער

ווערט פערקלענערט מיט 10 פּראָצ.

וו א ר ש אַ, 12 (טעלעפאָניש) דער ראַט פון „זופּו" האָט זיך געוואָנדען צום מיניסטעריום מיט א פאָרשלאַג, כדי אויפצוהאַלטען דעם גלייכגעוויכט פון ביודזשעט פון דער אינסטיטוציע זאָלען די עלטער-רענטעס, וועלכע הויבען שוין אָן צו פערפליכטען פון יאָהר 1933 פערקלענערט ווערען אויף 10 פּראָצענט, ד.ה. אז אנשטאָט 40 זאָל מען נאָר געבען 30 פּראָצענט פון פערדינסט. ווייטער לעגט פאָר דער ראַט, אז דער אוסטאַוו פון פערזיכערונג פאַר גייסטיגע ארבייטער זאָל אויך געענדערט ווערען אין דעם זין, אז אין פאַל דער פערזיכערטער בעקומט עלטער-רענטע און פערדינט נאָך בײַ וועלכע עס איז בעשעפטיגונג, זאָל ער פערלירען דאָס רעכט אויף אַזאַ טייל רענטע, ווי גרויס עס איז דער פערדינסט.

די פאָרשלאַגען זענען אין סטאַדיום פון בעשטעטיגען.

טראגישער סוף פון דער פאמיליע לופט-פליהער

וועלכע איז געפלויגען פון אַמעריקאַ קיין אייראפא

לאָנדאָן, 12 (ספּ. טעל.) ס'איז פערהאַ א מורא, אז די פאַמיליע הוטשינסאָן, וועלכע פאָהרט מיט אנ'אעראָפּלאַן פון אמעריקא קיין אייראָפּאַ, איז אומגעקומען אין ים. זונטאָג האָט הוטשינסאָנס עראָפּלאַן געזאָלט אדורכמאַכען דעם עטאַפּ גרענלאַנד – איזלאַנד. דערווייל האָבען פערשידענע שיפען אנגעהויבען צו בעקומען פון אעראָפּלאַן הילפס-רופען, מ'האָט אָבער דעם אעראָפּלאַן אויפ'ן ים נישט געקענט געפינען. אויפ'ן אעראָפּלאַן געפינען זיך 7 פערזאָן פון הוטשינסאָנס פאַמיליע. די מעגליכקייטען אָפּצוראַטעווען די פאַמיליע זענען זעהר מינימאַלע.

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אלע טאָג פרישע און דיבע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפל און סוכאַרקעס

לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם.

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט בעקאַנטע און אַלערליי פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל-בעוואוסטער צוקערניע

ב. ווײַנבערג

38 פּיעטריקאַווער 38

טעל. 143-82.

רעסטען

לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 5

פראָנט, 2-טער שטאָק

פערשידענע קאַמגאַרנס ביליצער, טאָמאַשאָווער און לאָדזער אויף אנציגער און פאַלטענס ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען-שטאָפען אויף פאַלטנס און קאָסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, בײַ

SZCZĘSLIWY

געפינט זיך נאָר אין פראָנט, ווי שטאָק

Dr. Kejlson

przeprowadził się

6 Sienkiewicza 6

די לאַנג-בעוואוסטע רעליגיעז-נאַציאָנאַלע ערציהונגס-אנשטאַלטען

קאַצענעלזאָן-נאַחומאָב

7-קלאַסיגע מענער-שולע און רעליגיעזער חדר

8 באַד-לודקאַ 8

(צווישן נאַוואָמיעסקאַ און ווסכאָדניאַ)

טעלעפאָן 177 01

ס'ווערען אנגענומען יונגלעך פון 3 ביז 15 יאהר

פון 3 יאַר אין גן-ילדים-פרעבעלשולע פון $5^{1}/_{2}$ יאָהר אין אַ ספּעציעלע פאָרבערייטונגס-קלאַס A^{0} פון 7 ביז 15 יאַר–אין אַלע 7 קלאַסען

אײַנשרײַבונגען נאַד-לודקאַ 8,

טעלעפאָן 177 01

אין די שעה'ן 11–2 נאָכמ.

7-קלאַסיגע קאָעדוקאַציאָנס-שולע און בעקאַנטע מוסטערהאַפטע פרעבעל-שולע-גן-ילדים

20 פּאַמאַרסקאַ 20

(דורכגאַנג דורכ'ן הויף — סאַלנאַ 4)

קינדער פון 3 ביז 15 יאהר ווערען אָנגענומען פון ג.-ילדים אָן- ביז צו דער 7-טער קלאַס.

אײַנשרײַבונגען פּאַמאַרסקאַ 20

(דורכגאַנג סאַלנאַ 4)

אין די נאָכמיטאָג-שעה'ן 3–6.

Dr. B. Robinzon

צוריקגעקעהרט

פּיעטריקאַווער 10, טעל. 131-86

נעמט אָן פון 3–4 נאָכמ. און פון $6^{1}/_{2}$-$7^{1}/_{2}$ נאָכמ.

Dr. J. HERSZFINKIEL

זשעלאַזנאַ 8a

טעל. 111-87

צוריקגעקעהרט.

5903

Dr. Wajnberg

ספּעציאַליסט פון האַרץ- און לונגען-קראַנקהייטען

ציגעל-גאַס 11, טעל. 126·02

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אָווענד.

Dr. med. D. Rozencwajg

צוריקגעקעהרט

16 נאַרוטאַוויטשאַ 16. (פּילסודסקיעגאָ 76)

טעל. 128·74

נעהמט אָן פון 9–10 און פון 6–7 אָווענד

שייטלען

מיט פאַריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעפיהרט אויך אנדולאַציע

בײַ לערש,

סקווערא 15.

ביליג, גוט און געשמאַק!

Cukiernia „ADŁON"

Piotrkowska 17, tel. 247-22

הײַנט דינסטאַג, ד. 13 סעפּט. ערעפנונג פון ווינטער-סעזאָן מיט אַ סורפּריז! ביז צום 30-טען סעפּט. ה. י. בעקומט יעדער בעזוכער, וואָס בעשטעלט א גלאָז טעה אָדער $^{1}/_{2}$ שוואַרצע קאווע פון 5–8 אָווענד פאַר 30 גראָשן

צוויי טשאַסטעס אומזיסט.

ווי אויך אוועגדבראָיט פון 5 נאָכמיטאָג ביז 10 אָווענד פון 4 שפּײַזען מיט פיש נאָר פאַר 1.60 זל. ברויט פרײַ;

קומט איבערצייגט אייך! מיט אכטונג צוקערניע „אדלאָן"

אינה.: ר. ברייטשטיין.

5477

די פלייש-הורטאָווניקעס פון גאָשטשינני דוואָר און פאַדזעטשנאַ 10

מאַכען בעקאַנט אַז, מוצש"ק פ' תבא ד. 17-טן סעפּטעמבער 1932, 7 אַ זייגער צום ערשטען טערמין און 9 א זייגער צום 2-טען טערמין בײַ יעדע צאָל מיטגלידער קומט פאָר די יעהרליכע

אלגעמיינע פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג:

1) ערעפנונג פון דער פערזאַמלונג 2) וואהלען פון א פאָרזיצער 3) וואַהלען פון א פערוואַלטונג 4) וואַהלען פון אַ רעוויזיאָנס-קאָמיסיע 5) סטאַטוטען-ענדערונג 6) פרייע פאָרשלאַגען.

אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען צאָהלרייך צו ערשיינען

די פערוואַלטונג

5426

די לייטונג פון בעוואוסטען חדר-שול

„תורה-ודעת"

אין לאָדז, פּילסודסקיעגאַ 12 (פריהער ווסכאָדניאַ)

אז מודיע, אַז די לומדים האָבען זיך אָנגעהויבען דאנערשטאַג ר"ח אלול (1.9) עס ווערען נאָך אָנגענומען תלמידים אויף דער קלײַנער צאָהל בערגעבליבענע פרייע פּלעצער אין די קלאַסען און אין דער ספּעציעל גוט אײַנגעאָרדעטער

פרעבעל-שולע

וואָס איז פיל פערברייטערט און פערגרעסערט.

די קאַנצעלאַריע איז טעטיג יעדען טאָג פון 9–2 און פון 4–7 אָווענד. 5196

אַ מלחמה צווישען כינאַ און יאַפּאַן

קען אַרויסגערופען ווערען צוליב׳ן אַנערקענען פון דער מאַנדזשורישער מלוכה

פּאַריז, 12. (ספּ. טעל.)

דער כינעזישער געזאַנדטער אין טאָקיאָ איז נעכטען געווען ביים יאַפּאַנישען אויסערן־מיניסטער גראַף אושידאַ, כדי איהם אויפמערקזאַם צו מאַכען, לויט די אינסטרוקציעס, וואָס ער האָט בעקומען פון פּעקין, אויף די קאָנסעקווענצען וואָס קענען זיין פון אַנערקענען דורך יאַפּאַן די מאַנדזשורישע מלוכה.

דער כינעזישער געזאַנדטער האָט בעטאָנט, אַז אַזאַ אַקט וועט די כינעזישע רעגירונג האַלטען פאַר אַ פיינדליכען און יאַפּאַן וועט מוזען טראָגען די פעראַנטוואָרטליכקייט, ווען אַלס רעזולטאַט פון דעם שריט וועט קומען צו אַ שאַרפען קאָנפליקט צווישען ביידע לענדער.

מיניסטער אושידאַ האָט קאַטעגאָריש געענטפערט, אַז די יאַפּאַנישע פּאָליטיק אין מאַנדזשוריען קען נישט געענדערט ווערען, די לעזונג פון דער מאַנדזשורישער פראַגע שטיצט זיך אויף די רעאַלע בעדערפעניסען פון לעבען, און ווי כינאַ זאָל נישט פּראָטעסטירען וועט די טאָקיאָער רעגירונג נישט געהמען די פּראָטעסטען אין אַכט. איבריגענס האַלט נישט די יאַפּאַנישע רעגירונג אַז דאָס אַנערקענען די אומאַבהענגיגקייט פון דער מאַנדזשורישער מלוכה זאָל אַרויסרופען אַ קאָנפליקט צווישען ביידע מלוכות, די שטרעבונג פון יאַפּאַן איז צו דערהאַלטען מיט כינאַ פריינדשאַפטליכע בעציהונגען בתנאי, אַז די מאַנדזשורישע פראַגע זאָל נישט בערירט ווערען.

פּאַריז, 12. (ספּ. טעל.)

דער נייער כינעזישער געזאַנדטער אין פראַנקרייך וועלינגטאָן־קאָ, האָט ערקלערט פאַר פראַנצויזישע פּרעסע־פאָרשטעהער אַז כינאַ, איבערגעבענדיג די מאַנדזשורישע פראַגע דער פעלקער־ליגע, איז גרייט צו דיסקוסירען מיט יאַפּאַן אויפ׳ן יסוד פון דער פעלקער־ליגע־קאָמיסיע, וואָס קומט איצט פון מאַנדזשוריען. כינאַ וויל נישט פיהרען קיין מלחמה, אויב אָבער זי וועט אַטאַקירט ווערען און די פעלקער־ליגע וועט גאָרנישט אונטערנעהמען, צו בערוהיגען דעם אָנפאַלער, וועט כינאַ מוזען ענטפערן מיט כוח. כינאַ וועט פאַרלאַנגען אונטערצונעהמען אַ בשותפותדיגער אַקציע געגען יאַפּאַן פאַר פערגוואַלדיגען די אינטערנאַציאָנאַלע טראַקטאַטען, די נאָטע וועט איבערגעגעבען ווערען די פעראייניגטע־שטאַטען. מלוכות אין טאָג ווען יאַפּאַן וועט אַנערקענען מאַנדזשוריען.

כינעזישע פּאַרטיזאַנער־אָפּטיילונגען

גרייטען זיך אויף אַן אָנגריף אויף מאַנדזשוריען

לאָנדאָן, 12 (ספּ. טעל.)

די אָנפיהרונג פון דער יאַפּאַנישער אַרמעי אין מוקדען ערקלערט, אַז די יאַפּאַנישע אויספאָרשונגס־מאַכט האָט פעסטגעשטעלט, אַז אין דרום־מאַנדזשוריען זאַמלען זיך גרויסע אָפּטיילונגען כינעזישע פּאַרטיזאַנער, וועלכע גרייטען זיך אויף אַן אָנגריף אין דער צפון־ריכטונג. דער יאַפּאַנישער שטאַב שטעלט פעסט, אַז די יאַפּאַנישע אָפּטיילונגען זענען גענוג שטאַרק אָפּצושלאָגען דעם אָנגריף.

היטלערס בעפעהל צו זייַן פּאַרטיי

ער פאַראָרדענט צו שאַפען אַ מיליטערישען דעפּאַרטאַמענט

בערלין, 12 (ספּ. טעל.)

„פעלקישער בעאָבאַכטער" פערעפענטליכט היטלערס אַ בעפעהל, וועלכער פעראָרדענט תיכף צו שאַפען אין דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פּאַרטיי אַ ספּעציעלען מיליטערישען דעפּאַרטאַמענט. די לייטונג פון דעפּאַרטאַמענט זאָל איבערנעהמען פאָן עפּ. מיט דעם דאָזיגען דעפּאַרטאַמענט זאָל פארבונדען ווערען אַ סעקציע פאַר קאָלאָניאַל־פראַגען.

אין זיין בעפעהל האָט היטלער ערקלערט:

אין דער אויסערן־פּאָליטיק מוזען די דייטשען צוריקבעקומען די פערלוירענע מיליטער־זיכערקייט, אין די אינערליכע בעציהונגען איז זייער אויפגאַבע ווידער אויפצולעבען די מיליטער־קראַפט. דאָס דייטשע פאָלק ערוואַרט פון דער דייטש־נאַציאָנאַלער פּאַרטיי אַ צוזאַמענאַרבייט אין דער פערטיידיגונג פון לאַנד. די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען דאַרף בעשטימען אַ פּראָגראַם, וועלכער זאָל אונטעראָרדנען די בעוואַפענטע קראַפט דער אַלגעמיינער סטרוקטור פון דער מלוכה.

כינעזישע באַנדיטען רופען אַרויס אַ באַהן־קאַטאַסטראָפע

זיי בערויבען די צענדליגער דערהרגעטע און פערוואונדעטע און נעהמען זאַקלאַדניקעס

טשאַן־טשון, 12 (ספּ. טעל.)

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער באַהן־קאַטאַסטראָפע אויף דער מזרח־כינעזישער באַהן־ליניע מעלדעט מען, אַז זי איז אַרויסגערופען געוואָרען דורך די כינעזישע באַנדיטען, וועלכע האָבען אויפגעריסען די שינעס. דער לאָקאָמאָטיוו און 6 וואַגאָנעס זענען אַראָפּגעפאַלען פון אַ זאַמד־אויפשיט און בעגראָבען הינטער זיך די פּאַסאַזשירען. לויט די ביז־איצטיגע אויסרעכנונגען זענען 100 פּערזאָן דער׳הרג׳עט געוואָרען, ס׳זענען אויך פערהאַן פיל פערוואונדעטע. די באַנדיטען האָבען אויסגערויבט די קרבנות פון דער קאַטאַסטראָפע און מיטגענומען אַלס זאַקלאַדניקעס עטליכע צעהנדליג פּערזאָנען.

מורא׳דיגע שרפה אין שטעטעל קאָלנע

הונדערטער יודישע דאַכלאָזע משפחות וואַלגערען זיך אונטער׳ן פרייען הימעל

לאָמזשע, 12 (יט"א טעלעפאָניש)

אין שטעטעל קאָלנע, לאָמזשער פּאָוויאַט איז נעכטען אויסגעבראָכען אַ מורא׳דיגע שרפה. צעהנדליגער הייזער זענען אוועק מיט׳ן רויך. אייניגע הינדערט יודישע משפחות זענען געבליבען אָהן אַ דאַך איבער׳ן קאָפּ.

פון לאָמזשע און פון דער גאַנצער סביבה זענען אַרויסגעפאָהרען אַלע פייערלעשער־אָפּטיילונגען. אין דער רעטונגס־אַקציע נעהמט אויך אָנטייל מיליטער. פון לאָמזשע איז אַרויסגעשיקט געוואָרען קיין קאָלנע דער ערשטער טראַנספּאָרט שפּייז און מלבושים פאַר די נשרפים. הונדערטער יודישע דאַכלאָזע משפחות וואַלגערן זיך אונטער׳ן פרייען הימעל. זייער לאַגע איז אַ שרעקליכע.

זי האָט געוואָלט אָפּהיטען די מצוה פון באַיקאַט

יודען ביים ברעג פון פּוילישען ים

די פרייַשטאַט דאַנציג און די אַרומיגע געגענט מיט צאָפּאָט בראש האָט זיך היי־יאָהר געפונען אונטער׳ן באָיקאָט פון דער פּוילישער געזעלשאַפט. די פּוילישע יודען האָבען לאָיאַל אָפּגעהיטען די מצוה פון באָיקאָט, און אין צאָפּאָט האָט מען ווירקליך דעם זומער קיין יוד נישט געקאָנט געפונען פאַר אַ רפואה. מאַנכע יודען, וועלכע האָבען דאָך געוואָלט אָדער געדאַרפט געניסען פון די ים־בעדער האָבען געפּרובט אַרויספאָהרען אין די פּוילישע ערטער ביים ים. אין געוויסע געגענדען האָבען זיי אָבער געהאַט אַנ׳אַפּשניט, ווי דער לעזער וועט עס ווייטער זעהען פון אַ בריף, וועלכען אַ יודישע פרוי האָט אַריינגעשיקט אין איינער פון די יודיש־פּוילישע צייטונגען. אין דאָזיגען בריף שרייבט די פרוי בזה הלשון:

דער דאָקטאָר האָט מיר געראָטען היי־יאָהר אַרויסצופאָהרען מיט מיין קינד אויפ׳ן ברעג פון ים. אַזוי ווי אַנ׳אויסלענדישער פּאַס איז פאַר אַ געוועהנליכען מענש אַ נישט־דערגרייכבאַרער אידעאַל, און דאַנציג און צאָפּאָט זענען געווען אונטער אַ באָיקאָט, איז נישט לאַנג געטראַכט, האָב איך מיך אויסגעקליבען מיט׳ן קינד אויפ׳ן פּוילישען ברעג. כ׳האָב געהערט, אַז וואונדערשעהן איז אין אָרלאָווא, דאָרט טאַקע האָב איך בעשלאָסען מיט׳ן קינד צו פערברענגען דעם זומער. עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז עס איז נישט אַזוי איינפאַך דאָס אַרורכצופיהרען.

שוין דער ערשטער וויזיט מיינער אין דעם פּענסיאָנאַט, וועלכען מען האָט מיר דאָרט אָנגעוויזען, האָט מיר בעוויזען, וואָס עס וואַרט אויף מיר. כ׳האָב אָבער נישט געוואָלט גלויבען אין דעם. יעדענפאַלס האָב איך געוואָלט די סיטואַציע פעסטשטעלען.

און כאָטש סיי לויט׳ן אויסזעהן, סיי לויט׳ן ביינאָמען איז אין מיר נישט צו דערקענען קיין יודיש קינד, האָב איך קלאָר געפרעגט די אינהאַבערין פון פּענסיאָנאַט, צי נעהמט זי אָן יודען. עס האָט זיך געשאַפען אַנ׳אויסדריקליכע צומישונג און קאָנסטערנאַציע פון וועלכער די אינהאַבערין האָט זיך אַרויסגעדרעהט אויף דעם אופן, וואָס זי האָט מיר ערקלערט: אין פּרינציפּ נעהמט זי אָן, אָבער אפשר וועל איך מיר זוכען אַנ׳אַנדערען פּענסיאָנאַט...

ערגעץ אַנדערש איז געווען דאָסזעלבע. אין אַ מעהר אָדער ווייניגער דעליקאַטער פאָרם האָט מען מיר געגעבען צו פערשטעהן, אַז יודען נעמט מען אין פּענסיאָנאַט נישט אָן. אַזוי איז אַריבער דער ערשטער טאָג מיינער ביים פּוילישען ברעג ים.

אויף צומאָרגענס איז נישט געווען בעסער. ענדליך האָב איך מיך מיט׳ן קינד איינגעאָרדענט אין אַ גאַנץ אָנשטענדיגען פּענסיאָנאַט, וואו מען האָט וואהרשיינליך געמיינט, אַז מיר זענען נישט קיין יודען. אָבער דער ענין האָט זיך באַלד „ערקלערט": אין צווייטען טאָג אַרום איז בעקאַנט געוואָרען, אַז אין פּענסיאָנאַט געפינט זיך אַ יודיש קינד. מענשען, וועלכע זענען ביז דעם מאָמענט געווען העפליך, האָבען זיך געביטען נישט צום דערקענען. זיי זענען געוואָרען גראָב. צום קינד האָט מען אָנגעהויבען רעדען פאַר „זשידזשיאַנטקאַ". געה נישט דאָ, זשידזשיאַנטקאַ; שטעה נישט דאָ, זשידזשיאַנטקאַ א. א. וו." דער אָנגענעהמסטער אויסדרוק איז געווען: ווי פיהלסטו זיך, זשידזשיאַנטקאַ? אָבער גאָר וויציג האָט זיך איינגעאָרדענט די אינהאַבערין פון׳ם פּענסיאָנאַט, זעהר אַ „פאַרנעהמע" פּערזענליכקייט: זי האָט איינפאַך אונז אויפגעהערט צו געבען עסען. עס זענען פלוצים ערגעץ ענטרינען געוואָרען די דעליקאַטעסען פון׳ם מעני, מען האָט אונז אָנגעהויבען האָדעווען מיט קאַלבאַס און קרויט. דערביי מוז איך צוגעבען, אַז כ׳האָב געצאָהלט 15 זל. אַ טאָג.

נו, זאָל שוין זיין קאַלבאַס, אָבער אַ סך שווערער איז געווען די בעציהונג פון די אַרומיגע צו אונז. ה׳כאָב געהערט, אַז דערזעלבער גורל האָט געטראָפען אויך אַלע איבריגע יודען, וועלכע האָבען זיך געפונען אין אָרלאָווא. עס האָט אפילו נישט געהאָלפען אַ יוד אַנ׳אָפיציר פון דער פּוילישער אַרמיי, אין ראַנג פון אַ פּאָדפּולקאָווניק, וועלכער איז אין משך פון אַ פּאָר טאָג אַרויסגעביסען געוואָרען פון׳ם פּענסיאָנאַט אין אַ זעהר אומדעליקאַטער פאָרם.

אין עטליכע טאָג אַרום האָב איך שוין גע־האַט גענוג סיי די קאַלבאַס מיט קרויט, סיי דאָס „זשידזשיאַנטקאַ" און האָב מיך אַרויסגעצויגען קיין צאָפּאָט. איך האָב די דרייסטקייט דערצו זיך מודה צו זיין אָפען. כ׳האָב געהאַט די בעסטע אינטענציען, כ׳בין געווען געהאָרכזאַם די לאָזונגען פון באַיקאָט און בין געקומען צום פּוילישען ים. נישט מיין שולד איז, וואָס מען האָט מיך נישט געלאָזט אויסהאַלטען מיין פּאַטריאָטיזם ביז צום סוף.

ערשט אין צאָפּאָט האָב איך אָפּגעאָטעמט מיט אַנ׳אַנדערער אַטמאָספערע.

אַט דאָס שרייבט די פרוי. למען האמת מוז מען צוגעבען, אַז אין דערזעלבער צייטונג איז געווען געדרוקט אַ בריף פון אַנ׳אַנדער יודישען בעזוכער אין אָרלאָווא, וועלכער קאָנסטאַטירט, אַז די בעציהונג דאָרט צו יודען איז געווען אַ גאַנץ קאָרעקטע און אין געוויסע פעלען — אַ ספּעציעל אויפמערקזאַמע.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג־אָרטאָפּעד

פּאָלודניאָווא 9, טעל. 183-17

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פּראַצאָווניע פון ווטטליבע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: זאַקלאַדעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. אז. וו.

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.

בזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

Dr. med. Haltrecht

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג און פון 5–9 אָוונד. זונטאָג פון 10–1 בייטאָג.

פאַר אומבעמיטעלטע – לעטשניצע - פּרייזען.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער) טעל. 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11–12 און כעלמי פון 8–9 פריה.

Dr. med. G. Gersztajn

ספּעציאַל־אַרצט פאַר אויגען־קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

TRAUGUTTA 12, tel. 175-10

נעמט אָן פון 11–1 און פון 7–8 אָוונד. 5219

רעוויו־טעאַטער

„GONG"

„SCALA" אין גאָרטען

17 שוודמיעסקאַ 17

לאַכען איז געזונד און געזונד איז „גאָנג" — היינט, דינסטאָג, דעם 13 סעפּטעמבער ד. י. הוראַגאַן־רעוויו־פּרעמיערע א. נ.

„Jesień nas pogodzi"

מיט׳ן אָנטייל פון: Ida Erwestówna, Nia Carra, Z. Wilczyńskiej, W. Sadowski, M. Boczkowski, J. Darski, H. Wróblewski, K. Ostrowski, J. Jura.

פּרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל. — אָנהויב 8 און 10 אָוונד, שבת און זונטאָג 6 8 און 10 אָוונד.

מיר בעטען דאָס ג׳ פּובליקום געפל. צו קומען אויף די פריהערדיגע פאָרשטעלונגען כדי צו פערמיידען אַ געדראַנג.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 13 סעפטעמבער 1932
לאדז. 13 סעפטעמבער 1932

א פאלעמיק
וועגען יודען

צווישען דעם לייב־ארגאן פון דער ענדעציע און דעם סאנאטארישען אפיציאז ווערט לעצטענס געפיהרט א פאלעמיק, וועלכע איז זעהר אינטערעסאנט פאר די יודישע לעזער, עס פערשטעהט זיך, אז די פאלעמיק איז א „יודישע".

דער ענדעקישער ארגאן האט געמאלדן טענות צו דער סאנאציע און צו דער רעגירונג, פארוואס זיי „פאווארזירען" און „פריווילעגירען" יודען.

דער יודישער לעזער וועט געוויס אויפשטעלען א פאר פערוואונדערטע אויגען: צי איז די נויט, וואס הערשט היינט אויף דער יודישער גאס א פריווילעגיע? צי איז די יודען־רייניגונג פון די מלוכה־מאנאפאלען א געפאהר, וואס מען טוט, כדי אונז גליקליך צו מאכען? צי נעהמט מען נישט אן קיין יודען אויף מלוכה'שע שטעלעס דערפאר, ווייל מען וויל אונז ספעציעל צופרידענשטעלען? צי הייסט טאקע פאוואריזירען די יודישע בעפעלקערונג, ווען די עטאטיזאציע אין ווירטשאפטליכען לעבען ווערט אין אזא גרויסער מאס געמאכט אויף אונזער חשבון? אדער אפשר הייסט טאקע זיין „פריווילעגירט", ווען אין 2 און א האלבען מיליארדיגען בודזשעט געפינט זיך א פאזיציע פון בלויז 210 טויזענד זלאטיס פאר יודישע בעדערפענישען?

יא, דער יודישער לעזער וועט האבען פון וואס זיך צו וואונדערען, און אפשר... אפשר וועט ער זיך גארנישט חידוש'ן. מיר זענען דאך שוין אזוי געוואוינט, אז בנוגע יודען פערפליכט נישט קיין לאגיק און נישט קיין שכל־הישר, און נישט קיין מענשליכקייט און נישט די „קריסטליכע מאראל"....

לאמיר, אלזא, נישט שטויגען און זיך בעסער צוהערען צו די טענות פון דער ענדעציע.

די ערשטע טענה איז: פארוואס די סאנאציע פארט צוגויף די יודען־פראגע מיט דעם מינדערהייטס־פראבלעם.

דאס איז א יודישער אויפטו! — שרייט די ענדעציע — דאס בעהאלטען זיך די יודען אונטער די פלייצעס פון די אנדערע מינדערהייטען.

מען וואלט אפילו געקענט פרעגען: צי דארפען זיך די יודען ערשט „בעהאלטען"? צי זענען זיי דען נישט א מינדערהייט? און נאך עפעס: צי מאכט מען זיי נישט אין געוויסע פאלען ביי וואהלען אויף א געקינסטעלטען אופן פאר א מינדערהייט, אפילו אין די שטעט, וואו די יודישע בעפעלקערונג בילדעט א מעהרהייט?

אבער, ווי געזאגט פערפליכטעט בנוגע אונז נישט קיין לאגיק און דעריבער זענען אלע קשיות איבעריג. עס איז צוועקמעסיגער זיך נעהנטער צו בעקענען מיט דער ענדעקישער מענטאליטעט, וועלכע ארגומענטירט: די סלאווישע מינדערהייטען איז די ענדעציע גרייט צו געבען געוויסע רעכטע. אבער פאר די יודען מוז געמאכט ווערען אן אויסנאהם. די יודען טארען נישט האבען קיין בירגערליכע רעכט. זיי זענען בירגער פון צווייטער אדער דריטער מדרגה, פארוואס? ווייל די יודישע ראסע איז פון שטענדיג אן געווען פיינדליך געשטימט צו פוילען, ווייל די יודען זענען עפעס א נידעריגער מין מענשען א. אז. וו.

עס פערשטעהט זיך, אז מיט דער ענדעקישער „ראסען־וויסענשאפט" איז שווער צו דיסקוטירען, עס בלייבט אונז נאר איבער צו ווינשען פוילען, אז זי זאל האבען וואס ווייניגער אזעלכע „מלמדים" און „וויסענשאפטס־מענשען". ווייל קיין כבוד פוילען וועלען זיי זיכער נישט ברענגען.

אבער איין זאך קענען מיר אין קיין פאל נישט טויס זיין, מיר קענען נישט בעגרייפען די ענדעקישע מלוכה־חכמה. פריהער פסקנ'ט מען אָ, אַז די יודען זענען פיינד פון פוילען און דאן איז שוין דער אויספיהר זעהר א לייכטער: מען דארף בעגרעניצען די יודישע רעכט.

און ווען דער ארגאן פון דער סאנאציע ערקלערט, אז פון אזא בעציהונג מאכט מען בידים זיך אן שונאים, אז מ'קען נישט נעהמען א פאלק, וואס לעבט הונדערטער יאהרען אויף דער פוילישער ערד, און פערשרייען עס פאר א פיינד, ווערעט די ענדעציע אויפגעציטערט פון אזא „אפיקורסישען" געדאנק און שרייט, אז די יודען ווערען פריווילעגירט....

פאר אונז יודען, איז די דאזיגע יודישע פאלעמיק איין פרט אינטערעסאנט: די ענדעקישע מענטאליטעט קומט ארויס אין איהר גאנצער כאמישער נאקעטקייט און מיר האבען נאכאמאל די געלעגענהייט זיך איבערצייגען, וואס מען קען ערווארטען פון די דאזיגע „היטער" פון דער קאנסטיטוציע און פארלאמענטאריזם.

„HERBACIANKA"
OSKARA WOJNOWSKIEGO
טעגליכע געטראנק פאר געזונדע און קראנקע
עס ענטהאלט נישט קיין טעינא ווי געוועהנליכער טעה און צושטערען נישט דעם ארגאניזם. צו פערלאנגען אין אפטייקען און סקלאד אפטעטשנעס.
פרייז 2,50 זל.
בראשורען א. נ. „ווי אזוי צו היילען קראנקהייטען מיט הייל־קרייטעכצער"
'Jak leczyć choroby ziołami leczniczemi'
און שריפטליכע בעראטונגען שיקט ארויס אומזיסט
Biuro Sprzedaży Specyfików: OSKARA WOJNOWSKIEGO, Warszawa, Pl. Krasinskich

די דייטשע קריגס־אינדוסטריע,
וועלכע איז אויסגעבויט אויף דער טעריטאריע פון די סאוויעטען

מיר האבען שוין אמאל געהאט געשריבען וועגען בוך פון ענגלישען זשורנאליסט מעלוויל, וועלכער האט ענטדעקט די מיליטאריסטישע אינטריגעס, וואס זענען געפיהרט געווארען צווישען דייטשלאנד און די סאוויעטען פון זינט עס איז געשלאסען געווארען צווישען ביידע מלוכות דער טראקטאט אין ראפאלא. אין בוך זיינעם האט מעלוויל אויפגעוויזען, ווי ווייט עס געהט די מיליטערישע צוזאמענארבייט צווישען די דייטשע רעוואנשיסטען און די באלשעוויקעס, ווי ביידע צדדים, נישט האבענדיג איינער צום אנדערען קיין צוטרוי, ווילען זיך נעגענזייטיג אויסנוצען פאר זייערע צוועקען. אין בוך ברענגט מעלוויל א רייה אינטערעסאנטע פאקטען וועגען פונאנדערבוי פון דער דייטשער אינדוסטריע אויפ'ן באדען פון די סאוויעטען, כדי אזוי ארום ארומצוגעהן יענע פונקטען פון ווערסאלער טראקטאט, וועלכע פערוועהרען דייטשלאנד צו פלעגען און ענטוויקלען די קריגס־אינדוסטריע. איצט, ווען דייטשלאנד איז ארויסגעטראטען מיט'ן מעמאראנדום וועגען גלייכבערעכטיגונג אויפ'ן געביט פון בעוואפנונג מיט די אנדערע גרויסע אייראפעאישע מלוכות זענען די רעוועלאציעס פון מעלוויל'ען געווארען בעזונדערס אקטועל. מיר וועלען דעריבער אויסגעהמען פון דעם בוך איניגע אינטערעסאנטע פאקטען.

די ערשטע דייטשע אמוניציע־פאבריקען אין רוסלאנד האט ארגאניזירט דער דייטשער הארמאטען־קעניג קרופ פאן באלעו, איבערנעהמענדיג די פאבריקען פון קאלאמיעצעווען אין מאסקווע און ביסלעכוויין א רייה מעטאלורגישע זאוואדען אין פעטערבורג, פערם, יעקאטערינבורג און זלאטאאוסט. קרופ האט אויסגעבויט גרויסע דאקען ביי כערסאן, וועלכע זענען צוגעפאסט אויף בויען אונטער־וואסער־שיפלעך.

דירעקט פון רייכסוועהר־מיניסטעריום איז אפהענגיג די צענטראלע פון דער דייטשער קריגס־אינדוסטריע אין רוסלאנד, וועלכע איז בעקאנט אונטער'ן נאמען גע־פו (געזעלשאפט צו פערדערונג געווערבליכער אונטערנעהמונגען). די דאזיגע געזעלשאפט האט איבערגעטראגען קיין רוסלאנד די עראפלאן־פאבריקען פון פראפעסאר יונקערס און האט פערלעגט א פאבריק פון גיפטיגע גאזען אין טראצק ביי סאמארא. די גאז־פאבריק פון טראצק איז געשטאנען אין פערבינדונג מיט די גאז־ווערק פון הוגא שטאלצענבערג אין האמבורג, וועלכע זענען בעריהמט געווארען מיט א צייט צוריק א דאנק דער גרויסער קאטאסטראפע מיט גאז־פאסגען, פון וועלכען עס זענען אומגעקומען עהר פיל מענשען אין דער אומגעגענד פון דער פאבריק. דער גאנצער פערסאנאל פון דער פאבריק, דער טעכנישער, אדמיניסטראטיווער און אפילו דער סאניטארער איז בעשטאנען פון דייטשע רעזערוו־מיליטער־לייט.

אין ליפעצק ביי טאמבאוו געפינט זיך אן אעראדראם, וועלכער איז צוגעפאסט פאר שווערע לופט־פליה־אפאראטען, וועלכע זענען דייטשלאנד פערבאטען דורך דעם ווערסאלער טראקטאט. דארט ווערען אויסגעפרואווט יענע פליהענדיגע פעסטונגען וועלכע זענען בעוואפענט מיט הארמאטען און אויף וועלכע עס געפינען זיך שיס־טורעמס פון שטאל, וועגען וועלכע עס האט געשריבען דער פראנצויזישער מאיאר סארב אין זיין בוך: „דער קריג, וואס קומט". אין רשות פון די דייטשען געפינט זיך אויך דער אעראדראם אין באריסאגלעבסק.

פארקען פון שווערער דייטשער ארטילעריע געפינען זיך אין לוגא ביי לענינגראד און אין קאזאן. דארט זענען ארגאניזירט געווארען אמת'ע מיליטערישע שולען, וואו דער גאנצער פערסאנאל בעשטעהט פון דייטשען. דארט מאכען דורך זייערע איבונגען ארטילעריסטען, וועלכע געהערען צו דער רייכסוועהר.

מעלוויל דערצעהלט, אז אין יאהר 1921, ווען די דייטשע רעגירונג האט געמוזט אויסבעהאלטען געוועהר פאר דער קאנטראל־קאמיסיע פון די פערבינדעטע, איז פון דייטשלאנד געשיקט געווארען קיין רוסלאנד א קנאפע מיליאן ביקסען, דריי טויזענד קוילען־ווארפערס, 40 הארמאטען, 150 מינענווארפערס, א מיליארד ביקסען־קוילען און 400 עראפלאנען. אין יאהר 1923 זענען פון פערשידענע דייטשע האפענס אפגעגאנגען קיין רוסלאנד 100 שיפען מיט געהיימנישפולען טראנספארט. צין יאהר 1926 זענען אפגעגאנגען אזעלכע 164 שיפען. אט די טראנספארטען ווערען געוועהנליך פערנאטירט אלס לאנדווירטשאפטליכע מאשינען, פארטעפיאנען א. ד. ג.

די הינריכטונג פון מיס קאוועל
נייע פרטים וועגען איינעם פון די דראמאטישסטע עפיזאדען אין דער געשיכטע פון וועלט־קריג

אין דייטשלאנד איז מיט א צייט צוריק ערשינען דאס בוך פון בעקאנטען דיפלאמאט און פאליטיקער פון דער לאנקען וואקעניץ א. נ.: „דרייסיג יאהר אין דינסט". דאס בוך פון ערפאהרענעם פאליטיקער, וועלכער האט געוואוסט זעהר פיל און געהאט פיל צו דערצעהלען, האט געמאכט א גרויסען רושם און איצט זענען ערשינען די איבערזעצונגען פון בוך אויך אין איינינע אנדערע שפראכען. דער מחבר איז צ. א. געווען שעף פון דער פאליטישער אפטיילונג ביים דייטשען גענעראל גובערנאטאר אין בעלגיען אין דער צייט, ווען בעלגיען איז געווען אקופירט דורכ'ן דייטשען מיליטער. פאן דער לאנקען דערצעהלט טאקע אין זיין בוך א רייה העכסט אינטערעסאנטע פאקטען און עפיזאדען, וואס האבען א שייכות צו דער צייט פון דער אקופאציע און ווארפען א ביי ליכט אויף פיל ערשיינונגען, וואס האבען בעקומען א היסטארישע בעדייטונג. אזוי א שטייגער בעמיהט זיך דער מחבר זיך ריינצוואשען פון דער בעשולדיגונג, אז אויף איהם פאלט די שולד, פארוואס עס איז דערשאסען געווארען די בארימהערציגע שוועסטער מיס קאוועל, וועלכע האט געארבייט אין בעלגיען נאך דער אקופאציע דורכ'ן דייטשען מיליטער.

די געשיכטע מיט דער מיס קאוועל געהערט צו די שווערסטע און דראמאטישסטע אין דער ווארזאמער עפאפעיע פון קריג. מיס קאוועל, אן ענגלישע בארמהערציגע שוועסטער, האט זיך קונה שם געווען צווישען דער ציווילער און מיליטערישער בעפעלקערונג פון בעלגיען מיט איהר אייגענמידליכער און אפפערוויליגער ארבייט. זי האט זעהר פיל געטון פאר די בעלגישע זעלנער, וואס האבען זיך אויסבעהאלטען נאך דער דייטשער אקופאציע און האט זעהר פיל פון זיי מיטגעהאלפען צו פערלאזען דאס לאנד און ווידער אריינטרעטען אין דעם מיליטער פון די פערבינדעטע. ווען איהר טעטיגקייט איז געוואויר געווארען דער דייטשער מיליטערישער אויספארשונגס־אמט. די מיס קאוועל איז ארעסטירט געווארען, זי איז געשטעלט געווארען פאר א מיליטערישען פעלד־געריכט און איז פעראורטיילט געווארען צום טויט. אגב האט מיס קאוועל פאר'ן געריכט נישט געפרובט לייקענען איהר שולד, זי האט נאר ערקלערט, אז זי האט געהאנדעלט אזוי ווי איהר געוויסען האט איהר געהייסען.

שפעט אינאוועגד, דערצעהלט פאן דער לאנקען, ווען ער האט זיך גראד געפונען אין טעאטער, האט מען איהם אנגעטעלעפאנירט, אז עס ווארטען אויף איהם אינדערהיים עטליכע בעזוכער, וועלכע זענען געקומען צו איהם אין זעהר א דרינגענדען ענין. ווען ער איז אהיימגעקומען, האט ער ביי זיך געטראפען דעם דעקאן פון דיפלאמאטישען קארפוס, דעם שפאנישען געזאנדטען וויליאלאבאר, דעם ראט פון דער אמעריקאנישער אמבאסאדע און דעם בעלגישען יוריסקאנסולט פון דער אמעריקאנישער אמבאסאדע. זיי אלע זענען געקומען צום דייטשען פאליטיקער מיט דער דרינגענדער ביטע, ער זאל תיכף אינטערווענירען אין נאמען פון דיפלאמאטישען קארפוס לטובת דער מיס קאוועל, וועלכע איז פעראורטיילט געווארען צום טויט און די עקזעקוציע דארף אויסגעפיהרט ווערען די באגינען אין עטליכע שעה ארום.

פאן דער לאנקען, אזוי דערצעהלט ער אין זיינע ערינערונגען, האט זיך באלד געשטעלט טעלעפאניש אין פערבינדונג מיט דעם מיליטערישען גענעראל גובערנאטאר פאן דער האובערצווייג, אזוי ווי דורכ'ן טעלעפאן האט ער נישט בעקומען פון איהם קיין בעפרידיגענדען ענטפער, איז ער שפעט ביינאכט אוועק צו איהם אהיים. דא איז צווישען דעם דייטשען דיפלאמאט און דעם מיליטער־מאן פארגעקומען א העכסט דראמאטיש געשפרעך. דער גענעראל האט נישט געוואלט הערען וועגען בעגנאדיגונג און האט אין לויף פון געשפרעך ארויסגעווארפען פון טיש דעם מעמאריאל פון דיפלאמאטישען קארפוס וועגען דעם ענין. פאן דער לאנקען האט צו איהם אויסגעשריגען אן אויפגערעגטער, אז דאס בלוט פון דער מיס קאוועל וועט פאלען אויף איהם און אויף זיינע קינדער.

פאן דער לאנקען איז אוועק פון גענעראל, נישט האבענדיג גארנישט דערגרייכט. איהם איז איינגעפאלען צו פערבינדען זיך דירעקט מיט דעם קייזער, וועלכער האט זיך געפונען אין דער הויפט־קווארטיר. ער האט זיך וועגען דעם בעראטען מיט'ן שפאנישען געזאנדטען. אבער דא זענען אויפגעשוואומען ספקות: ערשטענס, צי וועט מען דעם קייזער אזוי שפעט אויפוועקען און אויב יא, צי וועט מען בעוויזען צו רעכטצייטען איהם די זאך און צו האלטען די פעלד־משפט ביז עס וועט גרויען דער מארגען. איין זאך האט פאן לאנקען געוואוסט, אז באם ער וועט האבען גערעט מיט'ן קייזער און די מיס קאוועל וועט דאך דערשאסען ווערען, דאן וועט מען די גאנצע שולד ארויפווארפען פערזענליך אויף ווילהעלמען און דאס האט ער נישט געקענט ריזיקירען, אין דער מיינונג איז געווען אויך דער שפאנישער געזאנדטער, א רעכטגלויביגער מאנארכיסט. זיי האבען אלזא די זאך געלאזט געהן מיט איהר שרעקליכער גאנג, און אין עטליכע שעה ארום איז די מיס קאוועל דערשאסען געווארען.

ווי בעקאנט, האט זיך דערביי אפגעשפילט א מוראדיגע סצענע. די פעראורטיילטע אליין האט זיך בעת דער עקזעקוציע אויפגעפיהרט איינגאנצען רוהיג, אבער איין דייטשער סאלדאט פון דער קאמפאניע, וואס האט אויסגעפיהרט דעם אורטייל, האט זיך אפגעזאגט צו שיסען אין דער פרוי, צו איהם איז צוגעלאפען א דייטשער אפיציר און האט איהם דערשאסען אויפ'ן ארט.

ווי ס'זאל נישט זיין, איז די שולד געפאלען אויפ'ן אויטאר פון דערמאהנטען בוך, און פואנקארע און דער איצטיגער טשעכאסלאוואקישער פרעזידענט מאסאריק האבען אין דעם זין געשריבען וועגען לאנקענ'ען. ערשט שפעטער איז איהם געלונגען זיי צו איבערצייגען, אז נישט ער איז שולדיג אין דער הינריכטונג און זיי האבען איהם רעהאביליטירט.

(עז)

פראנצויזישער פרעמיער העריא
קינדיגט אן אז ענערגישע מיטלען געגען דער אנטיסעמיטישער העצע אין טונים

פאריז, (יט"א) די פראנצויזישע ליגע פאר קאמף געגען אנטיסעמיטיזם האט זיך געווענדעט מיט א בריף צו איהר ערען־פרעזידענט און איצטיגען פרעמיער־מיניסטער עדואַרד העריא, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען אויף די אנטי־יודישע עקסצעסען אין טונים, ספאקס און אנדערע שטעט אויף די פראנצויזישע טעריטאריעס אין צפון־אפריקא.

דער פרעמיער־מיניסטער העריא האט, ענטפערענדיג אויף דעם בריף, ערקלערט צוו. אנד.: איהר קענט זיין זיכער, אז די פראנצויזישע מאכט אין טונים וועט נישט דערלאזען צו א נייעם אויסברוך פון עקסצעסען געגען די יודען. די עקסצעסען זענען ארויסגערופען געווארען דורך אגיטאטארען, וועלכע נוצען אויס די ווירטשאפטליכע נויט וואס הערשט אין לאנד.

העריא פאדערט אויף די ליגע פאר קאמף געגען אנטיסעמיטיזם, אז זי זאל אויסנוצען איהר איינפלוס אויף די יודען אין טונים אין דער ריכטונג, דאס זיי זאלען אויסמיידען יעדע אונקלוגע האנדלונג, כדי נישט צו געבען קיין געלעגענהייט צו פונאנדערבלאזען דעם רעליגיעזען האס. עס דארף אויסגעמישען ווערען יעדע אקציע, וואס קען פאלש פערשטאנען ווערען אלס אן אקציע, וואס איז געווענדעט געגען דער מוסולמענישער רעליגיע.

העריא טיילט ווייטער מיט, אז דער גענעראל פרעזידענט אין טונים האט נישט געלאזען דעם קרן היסוד־דעלעגאט ה' האלפערן ארויסצוטרעטען אויף ציוניסטישע פערזאמלונגען, וואס זענען ארגאניזירט געווארען צוליב זיין אנקומען, כדי אזוי ארום צו פערמיידען אונרוהען.

אין בריף פון דער „ליגע" צום פרעמיער העריא איז אויך אנגעוויזען געווארען, אז די פראנצויזישע מאכט אין טונים האט זיך ענטזאגט ארייצולאזען דעם פיהרער פון די ציוניסטען־רעוויזיאניסטען וול. זשאבאטינסקי.

העריא פערנעהמט זיך נישט אין זיין ענטפער מיט דעם דאזיגען פאקט.

ווי אַזוי די צאַרישע פּאָליציי האָט צוויי מאָל „געכאַפּט" קאַרל מאַרקס'ן

די רוסישע געהיים-פּאָליציי האָט געגלויבט, אַז מאַרקס וויל קומען קיין רוסלאַנד מאַכען אַ רעוואָלוציע. — פאַקטען וואָס ווערען דערצעהלט איז נאָר וואָס געפונענע דאָקומענטען

כדי אויסצומיידען אין דער צוקונפט אַזעלכע אומאַנגענעמע פּאַסירונגען, האָט די „דריטע אָפּטיילונג" צונויפגעשטעלט אַ צעטעל מיט אַלע סמנים פון קאַרל מאַרקס, וועלכען מ'זוכט, און האָט שפּעטער אויך געקראָגען פון ערגעץ מאַרקס אַ פאָטאָגראַפיע. דער צעטעל מיט די סמנים און פאָטאָגראַפיעס האָט מען צושיקט אין אַלע זשאַנדאַרען אָפּטיילונגען פון די גרענעץ-גובערניעס. אָבער דאָס האָט ווייניג געהאָלפען. און קאַרל מאַרקס האָט, אַליין נישט וויסענדיג, פערשאַפט דער רוסישער פּאָליציי נאָך אַנ'אונאַנגענעמליכקייט, דאָס מאָל שוין אַ גראָטעסקע.

נאָך דער געשיכטע מיט דזשוליוס אַלעקסאַנדער מאַרקס, זענען די אָדעסער זשאַנדאַרן געוואָרען פאָרזיכטיגער, אָבער זשאַנדאַרן מיט אַמביציעס און שטרעבונגען אַרויסצווייזען עפּעס אַ גרויסען אויפטו האָבען זיך געפונען אין אַנדערע ערטער אויך. נישט נאָר אין אָדעס, צווישען אַזעלכע זשאַנדאַרען מיט אַמביציעס איז אויך געווען דער זשאַנדאַרן-קאַפּיטאַן סאַזאָנאָוו, דער פיהרער פון די זשאַנדאַרן אין שטעטעלע סקוליאַני, ביי דער רומענישער גרענעץ.

אין יענעם שטעטעל איז דעם 18-טען יוני 1873 אָנגעקומען אַ יונגער ענגלישער שרייבער און רייזענדער מיט'ן נאָמען דאָנאַלד מאַקענזי וואַלעס. אַ קאָרעספּאָנדענט פון דער גרויסער לאָנדאָנער צייטונג „טיימס". נישט נאָר ער האָט געהאַט אַ וויזע פון די רוסישע קאָנסולען נאָר זיין פּאַס האָט ער געקראָגען פון דעם רוסישען אינערן-מיניסטער.

עס איז, דוכט זיך, געווען קלאָר, אַז ער קען קיין שום שייכות נישט האָבען מיט דעם קאַרל מאַרקס, וועלכען די פּאָליציי האָט געזוכט. אָבער דער זשאַנדאַרמסקער קאַפּיטאַן סאַזאָנאָוו האָט וועגען דעם געהאַט אַנ'אַנדער מיינונג. וואַלעס אַליין האָט שפּעטער מיט אַלע איינצעלהייטען דערצעהלט וואָס עס איז פּאָרגעקומען.

סאַזאָנאָוו האָט איהם צוערשט גענומען אויף אַ פערהער און האָט איהם זעהר לאַנג אויסגעפרעגט וועגען די צילען פון זיין רייזע קיין רוסלאַנד. וואַלעס האָט אי'הם אַלץ ערקלערט און בעשטעטיגט מיט דאָקומענטען און עס האָט אויסגעזעהן, אַז זיינע ערקלערונגען האָבען סאַזאָנאָוו צופרידענגעשטעלט, און ער האָט וואַלעסן געגעבען די ערלויבניש צו פאָהרען ווייטער.

וואַלעס האָט אָבער בעשלאָסען צו בלייבען נעכטיגען אין איינעם פון די נאָהענטע דערפער. דער וויל האָט סאַזאָנאָוו, ווייזט אויס, באַכאַמאַל איבערגעלייענט דעם בעפעהל צו אַרעסטירען קאַרל מאַרקסן, וואָס וויל זיך אַריינגנבענען קיין רוסלאַנד אויפ'ן נאָמען פון וואַלעס, האָט ער געביטען זיין מיינונג און בעשלאָסען וואַלעסן דאָך צו פערהאַלטען.

ווי וואַלעס דערצעהלט, איז ער ביינאַכט אויפגעוועקט געוואָרען פון אַ קלאַפּ אין טיר. דאָס איז געווען סאַזאָנאָוו. ער האָט געפאָדערט, מ'זאָל איהם עפענען די טיר, סטראַשענדיג צו בענוצען געוואַלד. וואַלעס האָט נישט געהאַט קיין אַנדער ברירה און האָט געמוזט פאָלגען. עס איז פּאָרגעקומען אַ זעהר שטורמישער שמועס צווישען זיי. און דערנאָך האָט סאַזאָנאָוו ערקלערט וואַלעסן, אַז אויב ער וועט וועלען פאָהרען ווייטער אָן אַ בעזונדערער ערלויבניש, וועט מען איהם אַרעסטירען. קיין ערקלערונגען האָט סאַזאָנאָוו דערביי נישט געוואָלט געבען, ער האָט נאָר געזאָגט וואַלעסן, אַז ער וועט מוזען וואַרטען, ביז פון פּעטערבורג וועט אָנקומען אַנ'ענטפער אויף אַ טעלעגראַפישער אָנפראַגע וועגען איהם. וואַלעס האָט פּראָטעסטירט, אָבער וואָס האָט ער געקענט מאַכען? אין 36 שעה אַרום האָט מען איהם געלאָזט וויסען, אַז ער מעג ווייטער פאָהרען, און מ'האָט ווידער מעהר קיין שום ערקלערונגען נישט געגעבען.

ווען וואַלעס איז אָנגעקומען קיין פּעטערבורג, איז ער געווען אַנ'אויפגעקאָכטער. ער האָט בעשלאָסען צו פּראָטעסטירען און ער האָט זיך מיט זיין פּראָטעסט געווענדעט דירעקט צום ענגלישען אַמבאַסאַדאָר.

דער אַמבאַסאַדאָר האָט וואַלעסעס אָנקלאַגע אויפגענומען נישט אַזוי, ווי דער אָדעסער ענגלישער קאָנסול האָט זיך בעצויגען צו דער אָנקלאַגע פון אַלעקסאַנדער מאַרקס, ער האָט וועגען דעם אָנגעפרעגט אין רוסישען אויסערן-מיניסטעריום. דאָרטען איז מען געווען אין אַ גרויסער פערלעגענהייט, און מען האָט זיך ענטשולדיגט און פערענטפערט מיט אַלע תירוצים. אויף דער פראַגע וועגען די סיבות פון דעם אַרעסט, האָט מען דעם ענגלישען אַמבאַסאַדאָר ערקלערט, אַז די רוסישע פּאָליציי האָט בעקומען ידיעות, אַז קיין רוסלאַנד פאָהרט אַ מענש, וואָס פערשפּרייט פאַלשע געלד, און אַז ער האָט אַ פּאַס אויפ'ן נאָמען וואַלעס.

וואַלעס האָט וועגען דעם געשריבען: „איך מוז צוגעבען, אַז דער ענטפער איז מיר אויסגעקומען מעהר וויציג, איידער צופרידענשטעלענד. אָבער איך האָב די ענטשולדיגונג געמוזט אָננעהמען".

וואַלעס איז געשטאָרבען נאָ דרייער וועלט-קריעג מען איז געווען אין אַ גרויסער פערלעגענהייט, וואוסט, אַז די אמתע סיבה פון זיין אַרעסט איז געווען נאָך „וויציקער" ווי ער האָט געמיינט. איהם, דעם מיטאַרבייטער פון דער לאָנדאָנער קאַפּיטאַליסטישער צייטונג „טיימס", אַ מענשען, וואָס איז קיינמאָל נישט געווען ראַדיקאַל, האָט מען דאָך אַרעסטירט, אַנשטאָט קאַרל מאַרקסן, דעם רעוואָלוציאָנער און פיהרער פון סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל.

נאָך די צוויי אומאַנגענעמע געשעהענישען האָט די רוסישע געהיים-פּאָליציי בעשלאָסען, אַז עס איז גענוג. מעהר האָט זי שוין קאַרל מאַרקסן נישט געזוכט.

(ה ז ף).

ב. ניקאָלאַיעווסקי.

די אויסזיכטען פון די ערוואַרטעטע נייע פּאַרלאַמענט-וואַהלען אין דייטשלאַנד

די היטלעריסטען זאָל פערלירען פיעל שטימען

בערלין (י.ט.א.) די עפענטליכע מיינונג רעכענט זיך שוין מיט'ן פאַקט, אַז דער רייכסטאַג וועט אַרום דעם 15-טען סעפּטעמבער אויפגעלעזט ווערען. אַזוי ווי פּרעזידענט הינדענבורג וויל נישט אָפּווייכען פון דער קאָנסטיטוציע, וועלען די נייע פּאַרלאַמענט-וואַהלען פאָרקומען שפּעטעסטענס זעכציג טעג נאָך דער אויפלעזונג פון רייכסטאַג.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט טיילט מען מיט דער י.ט.א. פון גוט-אינפאָרמירטע פּאָליטישע קרייזען פאָלגענדעס וועגען די ערוואַרטעטע אויסזיכטען בעת די נייע פּאַרלאַמענט-וואַהלען.

די הויפּט-פראַגע איז, צי וועלען די נייע וואַהלען ברענגען אַ וועזענטליכע ענדערונג אין פערגלייך מיט די רייכסטאַג-וואַהלען, וואָס זענען פּאָרגעקומען ערשט דעם 31-סטען יולי 1932. ווי מען רעכענט, וועלען בעת די קומענדע וואַהלען די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען פערלירען זעהר פיל שטימען. דאָס וועט געשעהן צוליב פאָלגענדע סיבות: די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע פּאַרטיי ווערט פינאַנציעל אונטערשטיצט הויפּטזעכליך דורך דער גרויס-אינדוסטריע, דורך די אַגראַריער ווי אויך דורך די קרייזען פון דער קאָנסערוואַטיווער פינאַנץ. די דאָזיגע גרופּען האָבען געהאָפט, אַז היטלער וועט צוזאַמען מיט די דייטש-נאַציאָנאַלע און מיט דעם „הערען-קלוב" פון וועלכען עס איז אַרויס די פּאַפּען-רעגירונג, בילדען אַ רעגירונג, וואָס וועט אָנפיהרען אַ שאַרפען קורס געגען די סאָציאַליזירונגס-שטרעבונגען פון לינקס. היטלער, וועלכער האָט אָבגעוואָרפען הינדענבורג'ס פאָרשלאַג צו ווערען וויצע-קאַנצלער אין דער פּאַפּען-רעגירונג און האָט געפאָדערט פאַר זיך די גאַנצע מאַכט, האָט שטאַרק ענטוישט זיינע געלד-געבער. די דאָזיגע ווירטשאַפטליך-שטאַרקע קרייזען קאָנצענטרירען זיך איצט אַרום דער פּאַפּען-רעגירונג, וואָס וועט וואַהרשיינליך בעת די נייע וואַהלען אַרויסטרעטען אַלס אַ נייע רעכטע פּאָליטישע פּאַרטיי און וועט צונעהמען ביי די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען פיל שטימען. די דאָזיגע פּאַרטיי וועט דיספּאָנירען מיט אומגעהויערע פינאַנציעלע מיטלען און מיט'ן קראַפט פון מלוכה-אַפּאַראַט. היטלער'ס קאַסע דאַגעגען איז שוין ליידיג. די פּאַרטיי איז בעלאַסטעט מיט אומגעהויערע חובות. דאָס איז אייגענטליך די סיבה, פאַרוואָס די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע פּאַרטיי טרעט אַזוי שאַרף אַרויס געגען נייע וואַהלען און וויל ליבער בילדען מיט'ן צענטרום אַ קאָאַליציאָנס-רעגירונג. בעת די קומענדע וואַהלען וועלען די פינאַנץ-מיטלען פון דער היטלער-פּאַרטיי זיין אומגעהויער בעגרענעצט. די אונצופרידענהייט צווישען די שטורם-אַבטיילונגען וואַקסט אַלץ שטאַרקער. צוליב די בעציהונגען מיט דער אינדוסטריע, גרויס גרונד-בעזיץ און פינאַנץ איז די היטלער-פּאַרטיי שטאַרק געבונדען און עס וועט איהר אויסקומען זעהר שווער זיך צו בעפרייען פון די בעציהונגען מיט איהרע ביזאיצטיגע געלד-געבער און אַפילו זיי צו בעקעמפען. צוליב דער טעטיגקייט, וועלכע די היטלער-פּאַרטיי האָט אַרויסגעוויזען בעת די פערהאַנדלונגען מיט'ן צענטרום, האָט שטאַרק געליטען איהר פּרעסטיזש אין די ראַדיקאַלע מאַסען. די היטלער-פּאַרטיי וועט פערלירען שטימען סיי לטובת דער פּאַפּען-רעגירונג און סיי לטובת די לינקע. ווי מען ערוואַרט וועלען די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען פערלירען צוויי מיליאָן שטימען און אַנ'ערך 50 מאַנדאַטען און אַזוי אַרום וועט זי שוין נישט זיין קאָאַליציאָנס-פעהיג. די היטלער-פּאַרטיי וועט דאַן פערבלייבען ביי איהר אונפּרוכטבאַרע אָפּאָזיציאָנס-שטעלונג.

אַזוי ווי די היטלער-פּאַרטיי וועט זיין צוליב איהר מאָראַליש אָבגעשוואַכטער שטעלונג געפּענטעט אין קאַמף געגען איהרע געוועזענע פריינד, דאַרף מען ערוואַרטען, אַז זי וועט אין אַ גרעסערער מאָס ווי בעת די יולי-וואַהלען זיך בענוצען מיט אַנטיסעמיטישע לאָזונגען, וואָס וועלען פיהרען מעגליך אויך צו אַנטיסעמיטישע טעראָר-אַקטען.

די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען פערשפּרייטען לעצטענס קלאַנגען, אַז עס זענען פערהאַן מיינונגס-פערשידענהייטען צווישען פאָן פּאַפּען און גענעראַל שלייכער, וועלכער זאָל זיין פאַר אַ קאָאַליציע מיט'ן אַנטייל פון „הערען-קלוב", נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען און צענטרום.

דער י.ט.א.-מאַרשטעהער ווערט געוואָהר אין אינפאָרמירטע פּאָליטישע קרייזען, אַז עס איז נישט דאָ קיין שום מיינונגס-פערשידענהייט צווישען שלייכער און פּאַפּען און, אַז די קאָמביקאַציע שלייכער—שטראַסער—ברינינג איז בכלל נישט אַקטועל.

ארץ-ישראל און פּאַלעסטינע

הינטער דער היינטיגער פּאַלעסטינע שטעהט דאָס אַלטע ארץ-ישראל. ווען נישט ארץ-ישראל וואָלטען יודען זיך נישט געדולט קיין קאָפּ מיט פּאַלעסטינע. און ארץ-ישראל הייסט: יודישע אמונה, יודישע פערגאַנגענהייט, יודישע טרוימערייען, יודישע בענקשאַפטען.

נעהמט אָט די אַלע זאַכען אוועק פון דעם מענש, טוט אויס דעם יוד פון זיין יודישקייט, און שטעלט איהם אוועק אויפ'ן הר הצופים, וועט ער שטעהן און זעהן פאַר זיך — זאַמד און שטיינער. און זיין האַרץ וועט בלייבען קאַלט ווי אייז. וואָרים נישט דאָס לאַנד איז דאָס עיקר, נאָר אָט דאָס, וואָס די יודישע נשמה האָט אַריינגעטון אין דעם לאַנד אין די לעצטע דריטהאַלבען טויזענד יאָהר. ווילסט איהר זעהן פּאַלעסטינע, מוזט איהר קוקען אויף דעם דורכ'ן שפּיגעל פון ארץ-ישראל.

איך האָב גערעדט מיט אַ יודישען אינטעליגענט אין תל-אָביב, האָט ער מיר געזאָגט: „איהר ווייסט נישט וואָס דאָ איז — איך געה און אָטעם מיט היסטאָריע. איך שלינג יודישע פערגאַנגענהייט, איך זופּ תנ"ך, דאָס גאַנצע לעבען האָט זיך מיר געדוכט, אַז איך בין עפּעס אַ הונט, אַ בראָדיאַגאַ, אַ ציגיינער בין איך—געקומען פון ווייט, לעב מיט'ן ווינט. און וועל אוועק מיט'ן ווינט. און דאָ האָב איך ערשט דערפיהלט, אַז איך האָב וועמען הינטער זיך, אַז איך בין נישט קיין ממזר נאַציאָנאַל. אָט די חורבות און די קברים—דאָס זענען מיינע וואָרצלען אין דער ערד פון לעבען. שטעה איך צווישען זיי. מעג קומען אַ ווינט און מיך צוברעכען אין צווייגען, אַרט עס מיך נישט. איך בלייב צווישען אייגענע".

און איינער אַ יונגערמאַן, אַ ראַדיקאַל, איז געזעסען לעבען מיר אין אַ קאַפע אין ירושלים, און פאַר מיר פאַנאַנדערגעוויקעלט דעם טיפען געדאַנק פון „ויאסף אל עמיו" — דער אויסדרוק פאַר טויט אין תנ"ך איז: ער איז פערגאַנגען און ער איז געשטאָרבען, און ער איז איינגעזאַמעלט געוואָרען צו זיין פאָלק". מיר קומען אַהער זיך איינצוזאַמלען ביים לעבען- דער פלאַם רייסט זיך פון קנויט אין דער לאָמפּ, אָבער קומט צוריק. דער פונק פליהט אוועק און קעהרט זיך אום צוריק צום פייער, אַזוי קערט דער יחיד צוריק צו זיין פאָלק".

דער מענש קומט פון זיין פאָלק, ווי דאָס קינד קומט פון זיין מוטער'ס לייב. דאָס קינד וואַקסט אויס און געהט זיך זיינע אייגענע וועג, אָבער ער בענקט כסדר נאָכ'ן מוטער'ס לייב. אַזוי געהט דער איינצעלנער מענש אוועק פון זיין פאָלק, אָבער זיין נשמה רייסט זיך כסדר צוריק צו זיין שטאַם.

אין פּאַלעסטינע האָב איך געפיהרט לענגערע געשפּרעכען מיט אַ פאַר פיהרער פון די לינקע פועלי-ציון. איך האָב זיך געסטאַרעט צו פערשטעהן

(רייזע-נאָטיצען)

פון ב. צ. גאָלדבערג

זייער שטאַנדפּונקט. ספּעציעל דערפאַר וואָס איך האַלט, אַז די לינקע פועלי-ציון זענען די אמת'ע רעוואָלוציאָנערע סאָציאַליסטען צווישען די פועלי-ציון און איך האָב געוואָלט דערגעהן צי קען דער ציוניזם געהן מיט'ן רעוואָלוציאָנערן סאָציאַליזם.

האָב איך געשטעלט פראַגען מיינע לינקע פועלי-ציון און געהאָרכט זייערע ענטפערס. זיי האָבען נאָך קיינמאָל נישט געהאַט אַזאַ סימפּאַטישען צוהערער. נאָך אַ'ע רייד איז ביי מיר אין קאָפּ נאָך אַלץ געבליבען די ערשטע קלאָץ-קשיא, וואָס איך האָב זיי געשטעלט: וויבאַלד די וועלט וועט אויפגעריכט ווערען פון אַ סאָציאַלער רעוואָלוציע, צו וואָס דאַרפען יודען פּאַלעסטינע? פאַרוואָס איז נישט פּונקט אַזוי גוט בירא-בי דזשאַן אָדער קרים, אָדער אַ פּראָווינץ אין בראַזיליען?

און אין לעצטען סך-הכל האָב איך איינגעזעהן, אַז דער גרונט-יסוד פון זייער ציוניזם — איז ארץ-ישראל. קורץ גערעדט, וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער יודען זענען מיר, איז דעריבער: לשנה הבאה בירושלים!

אָט אַזוי ברייט און אַזוי טיף איז דער געפיהל-קאָמפּלעקס אַרום ארץ-ישראל אַריין אין דער יודישער פּסיכיק. פּאַלעסטינע מוז זיין ארץ-ישראלדיג אָדער גאָרנישט

* * *

בעת איך בין געווען אין תל-אָביב און אין די יודישע קאָלאָניעס, האָב איך זיך געשטעלט די פראַגע: ווי אַנדערש וואָלט דאָ געווען ווען פּאַלעסטינע ווערט אין דער אמת'ן אַ יודישע מלוכה? וואָס וואָלט דאָ צוגעקומען ווען די באַלפור-דעקלאַראַציע איז שוין רעאַליזירט און דער ציוניסטישער אידעאַל איז דערגרייכט?

דאָס יודישע לעבען אין תל-אָביב און אין די קאָלאָניעס איז אַזוי זעלבסטשטענדיג יודיש, אומאָפּהענגיג יודיש, אַז די גוי'אישע וועלט עקזיסטירט נאָר פאַר זיי אויף ווי ווייט זי עסט אָראַנזשען און טרינקט ווייך, אָט די קליינע, מיניאַטורע יודישע עקאָנאָמיע איז אין עצם, אין געבוי און אין כאַראַקטער, אין גייסט און בעציהונג, דורכאויס ווי פּאַלעסטינע וואָלט שוין היינט געווען אַ יודיש היימלאַנד און אַ הונדערט-פּראָצענטיגע היימלאַנד, אָהן „מינדערהייטען".

וואָס פעהלט אַלזאָ פּאַלעסטינע זי זאָל ווערען אַ יודיש היימלאַנד? עס פעהלען אַ צעהנדליג „תל-אָביב'ס", אַ הונדערט „דגניה'ס", עטליכע טוץ „בני-ברק'ס" און אַ שפּאַר ביסעל „ראשון-לציון'ס".

די פראַגע פון אַ יודישער היים אין פּאַלעסטינע איז אַלזאָ אַ פראַגע פון קוואַנטיטעט נישט פון קוואַליטעט: נישט צי יודען קענען האָבען אַ יודישע היים אין פּאַלעסטינע, נאָר וויפיל „יודישע היים" זיי וועלען דאָרט האָבען.

איין זאַך: דאָס פּראָבלעם פון אַ יודיש היימלאַנד אין ארץ-ישראל איז אַנ'עקאָנאָמישע, נישט קיין פּאָליטישע, און דאָס הייסט, אַז דער ענטפער צו דער פראַגע ליגט אין יודישע הענט, נישט אין די הענט פון דער ענגלישער רעגירונג.

מען האָט טענות צו דער ענגלישער רעגירונג, וואָס זי רעכענט אַריין די אַראַבישע אַרבייטסלאָזע אין צעטעל ווען עס קומט צו דער פראַגע פון אַריינלאָזען פרישע אַרבייטער אין לאַנד. פאַרוואָס האָט מען נישט קיין טענות צו די יודען וועלכע גיבען אוועק זייער אַרבייט צו אַראַבער בעת יודישע אַרבייטער געהען אַרום ליידיג? ווי נישט איז, מוזען זיך היינט געפינען אַ וואַסערע אַכט הונדערט יודישע אַרבייטסלאָזע אין פּאַלעסטינע, פונדעסטוועגען זענען ביי יודישער אַרבייט בעשעפטיגט 3 טויזענד אַראַבער. די עקאָנאָמישע ענטוויקלונג פון פּאַלעסטינע ליגט אין די יודישע, נישט אין די ענגלישע הענט, און אַז אין דער יודישער עקאָנאָמיק פון פּאַלעסטינע ליגט די „גאולה" דער שליסעל צום יודישען היימלאַנד.

וואָס זענען די מעגליכקייטען פאַר נייע צוויי הונדערט טויזענד יודען אין פּאַלעסטינע?

מיר דוכט זיך, אַז אַזוינע מעגליכקייטען זענען פערהאַן, נישט אין אַ יאָהר אָדער צוויי, נאָר אין אַ משך פון אַ יאָהר 20—15. דאָס איז בתנאי, אַז עס זאָל אַריינגעפיהרט ווערען מעהר סיסטעם און פּלאַנמעסיגקייט אין דער עקאָנאָמישער ענטוויקלונג פון לאַנד. איך האַלט עס פאַר אַ געפאַהר פאַר'ן יידישען ישוב, וואָס אַלע האָבען זיך אַ כאַפּ געטון צו פּאָמעראַנצען. זאָלען אַ פאַר לענדער איינפיהרען אַ צאָל אויף פּאָמעראַנצען, ווערט חרוב די גאַנצע פּאָמעראַנצען-אינדוסטריע. פּאַלעסטינער פּאַרמערין, ווי די פּאַלעסטינער אינדוסטריע, דאַרף ווערען מעהר פערשידענאַרטיג, כדי די מדינה זאָל ווערען כאָטש אין די גרונט-עלעמענטען מעהר-ווייניגער זעלבסטשטענדיג. פּאַלעסטינע איז אַ צו אָרים לאַנד זי זאָל זיין אָבהענגיג פון אינטערנאַציאָנאַלען האַנדעל אַפילו מיט'ן ביסען ברויט.

וואָס מעהר זאַך-פערשטענדניש און חוש פאַר רעאַליטעט, אַלץ בעסער וועט עס זיין פאַר פּאַלעסטינע. בענוגענט זיך נישט מיט זוכען התפעלות פון פּאַלעסטינע, קוקט בעסער אַריין דער רעאַליטעט אין פּנים אַריין און בויט פּאַלעסטינע. בויט מעהר און רעדט וועהניגער — וועט דאָס יודישע היימלאַנד שוין במילא זיין.

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

בוימוואל און שפעקולאציע

די שטארקע וואקלונגען פון די פרייזען אויפ'ן מארק פון רויה-בוימוואהל, רופט ארויס א גרויסע בעאונרוהיגונג, אין דער צייט ווען מיטאמאל איז בוימוואל אזוי שטארק געשטיגען — רופט יעדע איצטיגע וואקלונג פון די פרייזען ארויס א גרויסע מורא דער בלויזער געדאנק, אז ס'איז מעגליך אז דער אפטימיזם מיט וועלכען ס'איז געווען פערבונדען די שטייגערונג פון די פרייזען, זאל פערשווינדען ווערען דורך דעם וואס די פרייזען וועלען צוריק פאלען.

דער גרויסער קאמף וואס האט זיך אנגעהויבען אין אמעריקא מיט דער פסיכישער דעפרעסיע, דויערט נאך דערווייל ווייטער אין זיין אנהויב סטאדיום, אין דער וועלט האט מען אבער מורא, אז דער בנין וואס הויבט אן אויפגעבויט צו ווערען זאל נישט מיט אמאל זיך איינרייסען.

דער מארק פון רויה-בוימוואל האט זיך דורכ'ן גאנצען חודש אויגוסט געפינען אונטער'ן צייכען פון שטארקע פרייזען-הענערונג. געקומען איז צוליב דעם, וואס די טענדענץ אויפ'ן מארק פון שטאפען בכלל איז שטארקער געווארען און צוליב דעם וואס דעם 8-טען אויגוסט איז פערעפענטליכט געווארען דער אפיציעלער ראפארט וועגען דער פאראויסגעזעהענער געוועניש פון בוימוואל אין אמעריקע.

כדי זיך אפצוגעבען א חשבון פון דער געוואלדיגער פרייזען-הענערונג אין פערלויף פון נעכטענעם חודש איז כדאי צו בעמערקען, אז פאר דער פערעפענטליכונג פון די אפיציעלע רעוולטאטען פון דעם הייאיעהריגען בוימוואל-געוועניש איז דער פרייז פון בוימוואל אויף ניו-יארק געווען 6,20 צענט. דער אפיציעלער ראפארט, וועלכער האט פעסטגעשטעלט, אז דאס הייאיעהריגע בוימוואל-גערעטעניש וועט דעקען מיט קרוב א מיליאן באלען וועניגער ווי דאס פריהערדיגע יאהר, האט שוין ארויפגעיאגט די פרייזען אויף ניו-יארק ביז 705 צענט און די פרייזען זענען ווייטער כסדר געשטיגען.

די ווייטערדיגע אפיציעלע בעריכטען האבען מיטגעטיילט, אז ביי די געוואלדיגע רעגענס און שאדענס וואס די ווערים האבען אנגעמאכט קען דאס גערעטעניש זיין נאך א קלענערס, אלע פלאנטאציעס וואו ס'ווערט געפלעגט בוימוואל האבען שטארק נאטירט גרויסע שאדענס, צוליב דעם אונגעוועהנליכען אנלויף פון ווערים, אזוי איז אין שטאט געארגיא כמעט אלע פלאנטאציעס אינגאנצען פערניכטעט געווארען צוליב די ווערים, אין אנדערע שטאטען, נישט אויסגעשלאסען טעקסאס בעטרעפען די שאדענס נישט וועניגער ווי 30 פראצענט. גלייכצייטיג איז דאס הייאיעהריגע בוימוואל נישט אזוי פול און גוט ווי שטענדיג, ווייל מ'האט בענוצט ביז 90 פראצענט קינסטליכע בעמיסטיגונג. ביי אזא לאגע האבען די פראדוצענטען געמיינט, אז דאס הייאיעהריגע בוימוואל-גערעטעניש וועט נישט בעטרעפען מעהר ווי 50—60 פראצענט פון פאראיאהרען. די סטאטיסטישע סיטואציע איז אלזא געווארען זעהר ערנסט און מ'האט געווארט, אז די ווייטערדיגע אפיציעלע בעריכטען וועלען ארויסווייזען א נאך שטארקע פערקלענערונג פון גערעטעניש און פערהעלטעניש צו די ציפערען, וועלכע זענען אנגעגעבען געווארען אין חודש אויגוסט.

ס'פערשטעהט זיך, אז צוליב די רעזערווען פון רויהע בוימוואל פון די פריהערדיגע יאהרען, האט דערווייל נישט געקענט זיין קיין רייד וועגען נישט דעקען דעם פערברויך. צוליב דעם איז די שטארקע האסע אויף בוימוואל אין פערלויף פון חודש אויגוסט נישט געווען אינגאנצען בעגרינדעט, אויב ס'האנדעלט זיך וועגען דער אלגעמיינער לאגע אויפ'ן געביט פון פראדוקציע און קאנסומציע פון דאזיגען רויה-שטאף. ס'איז אהן א ספק, אז אין דער דאזיגער האסע האט געשפילט א גרויסע ראל דער פסיכאלאגישער פאקטאר.

ווי אזוי זאל מען זיך אלזא אויסטייטשען די שפרונגען אין די לעצטע טעג ? דא האבען שוין געשפילט א בעדייטענדע ראל די שפעקולאציע-פאקטארען.

גאנץ אויגוסט האט געדויערט די האסע, ווייל מ'האט געווארט אויף די בעריכטען וועגען דער קנאפער גערעטעניש, די דאזיגע ערווארטונגען האבען ענטוישט, ווייל די שאצונג פון 8-טען סעפטעמבער זענען נישט געווען קלענער ווי פון אויגוסט נאכ'ן 8-טען סעפטעמבער איז דער פרייז פון בוימוואל געפאלען מיט 100 פונקטען, אבער באלד דערויף האט זיך ווידער געהויבען מיט עטליכע צענדליג פונקטען. מיר זעהען אלזא אז די פסיכישע און שפעקולאציע-פאקטארען האבען אנגעהויבען צו הערשען אלמעכטיג אויפ'ן מארק פון רויהע בוימוואל

מ. כ.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסען

האנדווערקער - צוזאמענפאהר אין פיעטריקאוו

די לאדזער האנדווערקער-קאמער האט צונויפגערופען א צוזאמענפאהר פון יודישע און קריסטליכע האנדווערקער אין פיעטריקאווער פאוויאט. אין צוזאמענפאהר האבען אנטייל גענומען איבער 200 פערזאן.

דער פרעזידענט פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער זאושיצקי האט אינפארמירט די פערזאמעלטע אין וואס פארא ריכטונג ס'דארף געהן די ארבייט אין דער האנדווערקער-קאמער און אויפגעפאדערט די פערזאמעלטע צו שטעהן אין אנ'ענגען קאנטאקט מיט דער האנדווערקער-קאמער.

דאן האט דער דירעקטאר פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער ד"ר גאשיז בעריהרט א רייה אקטועלע פראגען פון האנדווערקעריי ווי: האנדווערקער-ארגאניזאציעס, צוואנגס-צעכען, קרעדיטען א.א.וו.

אין דער דיסקוסיע האבען אנטייל גענומען עטליכע אנוועזענדע, וועלכע האבען צווישען אנדערען בעריהרט די פראגע פון דער קאנקורענץ פון די טיורמע-ווארשטאטען. די פערזאמלונג האט אויך געוועהלט א קאמיסיע, כדי צו ארגאניזירען די לוסטראציעס אין די ווארשטאטען פון פיעטריקאווער פאוויאט. צום סוף זענען אנגענומען געווארען א רייה רעזאלוציעס, אז די פערזאמלונג זאגט זיך ארויס פאר איינפיהרען צוואנגס-צעכען אנשטאט די פרייע, בתנאי, אז ס'זאלען קענען עקזיסטירען בעזונדערע יודישע צעכען און בעזונדערע קריסטליכע, וועגען קרעדיטען, רעגירונגס-ארבייטען און האנדווערקער-קארטען.

עקספארט פון טעקסטיל-סחורות

אין פערלויף פון חודש אויגוסט איז שטארק געשטיגען דער עקספארט פון טעקסטיל סחורות אין לאדז. מ'האט ארויסגעפיהרט 506.572 קילא טעקסטיל-סחורות, בוימוואל-גארן, קאנפעקציע, גארדינען א.א.וו. אויף א סומע פון 3.348.534 זל. אין חודש יולי איז גאר ארויסגעפיהרט געווארען 430.706 קילא אויף א סומע פון 2.772.693 זל.

דער הויפט-אפנעהמער איז געווען האלאנד, וועלכע האט געקויפט פאר 767.863 זל., דאן איז געקומען ענגלאנד, דייטשלאנד, פראנקרייך, כינע, רומעניען, אפריקע, שווייץ, יוגאסלאוויען, בעלגיען, באלטישע לענדער, סקאנדינאווישע לענדער, עסטרייך און אונגארן.

נישט גינסטיג איז געווען דער עקספארט פון ביליגער וואל-סחורות.

האנדווערקער דארפען אויסנוצען דעם הנחה-טערמין אויף פעראיינפאכטע עקזאמענס

נישט געקוקט אויף דעם, וואס דער טערמין אויף אבצוגעבען פעראיינפאכטע עקזאמענס ענדיגט זיך, זענען נאך א סך יודישע האנדווערקער נישט געגאנגען צו די פעראיינפאכטע עקזאמענס, וואס ס'שטעלען מיט זיך פאר בלויז א פארמאליטעט פאר די האנדווערקער.

פון 15 דעצעמבער ה.י. וועלען שוין קיין הנחות אויף פעראיינפאכטע עקזאמענס נישט געגעבען ווערען און די, וועלכע וועלען זיך עקזאמינירען, וועלען געצוואונגען זיין דורכצומאכען א שווערע פראצעדור, לויט די הארבע תקנות פון צעכען-געזעץ.

א האנדווערקער נישט קיין עקזאמינירטער בעקומט נישט קיין דיפלאם און קען נישט נעהמען קיין טערמינאטאר'ס צום לערנען, ווערט נישט צוגעלאזען צו קיין טארגעס, קען נישט אנשרייבען אויף דער שילד דעם נאמען מייסטער און האט נאך א סך אנדערע שוועריגקייטען.

צאהל בעשעפטיגטע ביי א פאטענט דריטע קאטעגאריע

אין א געשעפט פון פאטענט דריטער קאטעגאריע קענען זיין בעשעפטיגט נאר צוויי שטענדיגע געדונגענע אנגעשטעלטע אדער 2 מיטגלידער פון דער משפחה, שוין צוזאמען מיט די אייגענטימער. מיר מאכען אויפמערקזאם אויפ'ן אויסדרוק פון געזעץ „שטענדיגע אנגעשטעלטע (״סטאלע״) מען טייטשט דעריבער אויס, דאס אויב מען טרעפט אמאל אין יריד-טאג פערזאנען פון דער פאמיליע, וועלכע זענען נישט קיין געדונגענע און זיי זענען נישט קיין „סטאלע״ אנגעשטעלטע, נאר צופעליג אין א מארק-טאג גיבען זיי אכטונג און היטען פאר גנבים, אז זיי ווערען נישט אריינגערעכענט אין די צוויי, וואס קאנען זיין בעשעפטיגט. עס זענען שוין געווען אזעלכע פראצעסען און מיט א גוטען ערפאלג. מען מוז אויפגעבען זיכערע עדות, וואס זאלען בעשטעטיגען, אז די קינדער, וואס מען האט געטראפען אין געוועלב אין מארק-טאג, זענען נישט שטענדיג אלע טאג בעשעפטיגט אין געוועלב, אז זיי העלפען נאר צו זעלטען, נישט סיסטעמאטיש, נישט סטאלע אין די מארק-טעג, נאר ווען מען ריכט זיך אויף א גרויסע בעוועגונג אין סעזאן-צייט.

צי זענען די קארטעלען שעדליך ?

די האנדעלס-קאמער האט צושיקט אנ'אנקעטע-בויגען צו סוחרים און פאבריקאנטען מיט דער פראגע צי זענען די קארטעלען נוצליך פאר'ן ווירטשאפטליכען לעבען, אדער זיי זענען שעדליך?

עס זענען אנגעקומען אויספיהרליך-בעארבייטע תשובות פון אנגעזעהענסטע סוחרים און פון די אנגעזעהענסטע פאבריקאנטען. די אנקעטע האט ארויסגעוויזען דעם רעזולטאט, אז די מייסטענס סוחרים און פאבריקאנטען האלטען די קארטעלען פאר שעדליך פאר'ן ווירטשאפטליכען לעבען.

לויט זייער מיינונג פיהרען די קארטעלען אנ'איינזייטיגע טעטיגקייט, און האבען אין זינען בלויז זייערע ענגע אינטערעסען גענען די אינטערעסען פון דער בעפעלקערונג.

די קארטעלען בעמיהען זיך צו ציהען די גרעסטע פערדינסטען.

די קארטעלען האלטען הויכע פרייזען, נישט רעכענדיג זיך מיט דער אלגעמיינער טענדענץ צו מאכען ביליגער. נאך מעהר און דער צייט ווען אלע סחורות זענען געווארען ביליגער, האבען די קארטעלען געהעכערט די פרייזען, כדי זייערע פערדינסטען זאלען אין קריזיס אויך זיין גרויס.

די קארטעלען בעזייטיגען פון האנדעל א גרויסען טייל סוחרים. און אין אלגעמיין זענען די קארטעלען פיינדליך געשטימט געגען האנדעל.

נישט בלויז פאר שטייערן, נאר אויך פאר פריוואט-חובות

וועלען פערשארפט ווערען די עקזעקוציע-פארשריפטען

אין יוסטיץ-מיניסטעריום ווערט שוין פערענדיגט דאס אויסארבייטען א ניי געזעץ וועגען דער פראצעדור פון אויפמאהנען פריוואטע חובות, זאיענטשעס, ליציטאציעס.

דאס נייע געזעץ וועגען דער פראצעדור פון אויפמאהנען חובות איז אין פיל הינזיכטען זעהר שטרענג: מען וועט קענען מאכען די זאיענטשעס בייננאכט, ווי אויך אין שבת און יום-טוב, אויך זונטאג.

ביז-איצט קען דער קאמארניק נישט קומען מאכען קיין זאיענטשע אין שבת אדער זונטאג, און אין וואכען-טעג קומען פאר די זאיענטשעס נאר פון 10 ביז 3 א זייגער בייטאג. לויט'ן נייעם געזעץ, וועט דער קאמארניק, לויט דעם פערלאנג פון קרעדיטאר, קענען קומען מאכען א זאיענטשע אויך ביינאכט און שבת און יום-טוב, ווי אויך א גאנצע זונטאג.

אויב דער קרעדיטאר וועט האבען א געגרינדעטען חשד, אז דער שולדיגער גרייט זיך צו בעהאלטען אדער צו פערקויפען די זאכען פון דער זאיענטשע וועט ער קענען פערלאנגען פון קאמארניק, דאס מען זאל זיי אוועקפיהרען אויף א זיכער ארט.

אויך דאס אויספיהרען די ליציטאציעס וועלען זיין שטרענגער און וועלען מוזען פארקומען אין א שנעלערער צייט. דאס דאזיגע נייע געזעץ וועט אין גיכען ווערען פערעפענטליכט און וועט אריין אין קראפט פון 1-טען יאנואר 1933.

אין דער פראווינץ פערפליכטעט שוין דאס נייע עקזעקוציע-געזעץ

אין לאדז וועט עס אנהויבען צו פערפליכטען דעם ערשטען אקטאבער

די פוילישע פרעסע האט אין דער היינטיגער וואך פערשפרייט א קלאנג, אז דאס נייע עקזעקוציע-געזעץ געהט אריין אין קראפט ערשט פון 1-טען אקטאבער 1932.

דאס דאזיגע איז נישט ריכטיג, וואהרשיינליך האבען די צייטונגען געהאט א פשוט'ן טעות.

דער פאראגראף 128 פון נייעם עקזעקוציע-געזעץ זאגט, אז דאס נייע עקזעקוציע-געזעץ געהט אריין אין קראפט אין גאנץ פוילען שוין פון 1-טען סעפטעמבער 1932. בלויז אין די דריי גרויסע שטעט. אין ווארשא, לאדז און לעמבערג געהט דאס אריין אין קראפט ערשט פון 1-טען אקטאבער 1932.

אין אלע שטעט און שטעטלעך אין פוילען קענען די אמטען און די עקזעקוטארען שוין האנדלען אזוי ווי דאס נייע עקזעקוציע-געזעץ ערלויבט.

מיר מאכען אויפמערקזאם אז אויפ'ן סמך פון נייעם עקזעקוציע-געזעץ קען דער עקזעקוטאר מאכען רעוויזיע אין די קעשענעס פון יעדען שטייער-צאהלער און דאס געלד אדער ווערטפולע זאכען, וואס מען געפינט, קען מען צונעהמען פאר די שטייער-חובות.

אין לאקאל פון געשעפט, ווי אויך אין דער וואוינונג פון שטייער-צאהלער קען דער עקזעקוטאר זוכען אין די קעשענעס אויך ביי אלע נאהענטע קרובים פון שטייער-צאהלער, וואס געפינען זיך דעמאלט אין לאקאל, אבער ער טאר נישט מאכען די פערזענליכע רעוויזיעס ביי פרעמדע פערזאנען, וואס געפינען זיך ביים "שטייער-צאהלער". ער טאר אויך נישט מאכען קיין פערזענליכע רעוויזיע ביי פערזאנען, וועגען וועלכע ער האט נישט ביי זיך די פאפירען וועגען זייערע שטייער-חובות, (ווי דעם פראטאקאל פון חוב) קאפיע פון נאקאז א. ד. גל.

דער עקזעקוטאר האט רעכט צו מאכען א פערזענליכע רעוויזיע ביים שטייער-צאהלער און בעזוכען זיינע קעשענעס, איבעראל, וואו ער טרעפט איהם נאר, ווי א שטייגער ביי דער באנק, פאסט, פיי דער פ. ק. א., אין גאס, אויפ'ן מארק, אבער ער מוז האבען ביי זיך א ספעציעלע געוואלמעכטיגונג פון באטשאלניק פון שטייער-אמט אויף צו בעזוכען די קליידונג פון שטייער-צאהלער. אין דער בעפולמעכטיגונג מוז מען אנגעבען דעם נאמען פון "שטייער-שולדיגען".

אבער דער שטייער-עקזעקוטאר האט נישט קיין רעכט און טאר נישט בעזוכען די קעשענעס פון קרובים און אנגעשטעלטע פון שטייער-צאהלער ווען די געפינען זיך אין גאס, אדער אין באנק, פאסט א. ד. גל.

אויב א עקזעקוטאר טרעפט דעם שטייער-צאהלער פאר א באנק און ער בעזוכט איהם די קעשענעס, קען ער צונעהמען דאס געפונענע געלד. דער שטייער-שולדיגער מוז איהם דאס געלד אוועקגעבען. פאר געגענשטעלען זיך קומט א גרויסע קרימינעלע שטראף.

אין די פאלען, ווען דער עקזעקוטאר געפינט געלד אדער ציהרונג אין די קעשענעס פון שטייער-צאהלער, אנערקענט ער דאס פאר דאס אייגענטום פון שטייער-צאהלער און עס העלפען נישט קיין שום טענות, אז דאס געלד איז פרעמדס אדער געבארגט, אדער אז ער פיהרט אויס א שליחות פאר א פרעמדען, עס העלפען אויך נישט די טענות, אז דאס געלד איז בעשטימט אויף אויסצוקויפען א וועקסעל, אדער אויסצולייזען סחורה, מיט איין ווארט, אויב מען געפינט ביי א שטייער-צאהלער געלד ווערט עס אנערקענט פאר זיין אייגענטום און אויב ער איז שולדיג שטייערען, ווערט דאס צוגענומען פאר'ן חוב.

מען קען אויך שוין פון איצט אן מאכען די עקזעקוציעס ביינאכט, זונטאג און שבת, און אויך אין אלע ימים-טובים.

דאס אלץ איז שוין אריין אין קראפט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

די שטרייק-בעוועגונג אפגעשפאנט

דערגרייכט א הסכם, אבער דער שטרייק דויערט. — די ארבייטער האבען פערלאזט די פאבריק פון „דעסורמאנט". — דער סכסוך אין קאנסטאנטין. — די פעראיינען וועלען שיצן בלויז די אינטערעסן פון ארגאניזירטע ארבייטער

(2) אין משך פון דער פאריגער וואך האט זיך אין דער אלגעמיינער סיטואציע געלאזט מערקען א געוויסע אפשפאנונג.

קודם כל האבען אנהויב וואך אנגעהויבען צו ארבייטען די פאבריקען פון שייבלער'ן, פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור"; עס איז פערענדיגט געווארען דער שטרייק ביי „עמיל העפלער", און עס האבען זיך אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען ביי „אלארט, רוסא און קאמפ." און ביי „ל. גייער".

שבת זענען אויך ליקווידירט געווארען די סכסוכים אין זגערזש און אלעקסאנדער (דורך אונטערשרייבען קאלעקטיווע אפמאכען).

נעכטען האבען אנגעהויבען צו ארבייטען די זאקען-פאבריקען אין אלעקסאנדער.

אין זגערזש האט מען אבער אנגעהויבען צו ארבייטען בלויז אין 4 שפינערייען, בישט קוקענדיג דערויף וואס ס'איז דערגרייכט געווארען א פולשטענדיגער הסכם. די סיבה דערפון איז, וואס אז די ארבייטער זענען געקומען אין די איבריגע פאבריקען, האט מען זיי דערקלערט, אז דער אפמאך פערפליכטעט קיינעם נישט, און אז די שטרייקענדע קאנען אנהויבען צו ארבייטען בלויז אויף די פריהערדיגע בעדינגונגען, וועלכע האבען געבראכט צו דעם שטרייק...

דער ארבייטס-אינספעקטאר וועט דערפון ציהען די נויטיגע קאנסעקווענצען.

אין דער פאבריק פון „דעסירמאנט" האבען די ארבייטער אין דער צאהל פון הונדערט און פופציג מאן פערלאזט אליין די אקופירטע פאבריק. פאליציי האט אבער דערביי פערהאלטען פינף פון זיי, וועלכע זי איז חושד אין פיהרען א קאמוניסטישע אגיטאציע.

דער שטרייק אין „ק. בעניכ'ס" שפינעריי דויערט ווייטער.

אויף דער לעצטער אלגעמיינער פערזאמלונג האבען די פעראיינען ז.ז.ז. און „פראצא" בעשלאסען צו שיצען נאר די אינטערעסען פון ארגאניזירטע ארבייטער, ווייל ס'איז דערוויזען געווארען, אז די נישט-ארגאניזירטע ארבייטער זענען א שעדליכער פאקטאר אין קאמף פאר די ארבייטער-אינטערעסען.

נעכטען אינדערפריה זענען צוגעטראטען צו דער ארבייט (מיט'ן אויסנאהם פון הונדערט מאן) די ארבייטער פון דער פירמע „ל. גייער". זיי האבען קיין שום הוספה נישט בעקומען.

אין דער פירמע „ק. שייבלער" אויף קילינסקיעגא (אין דער אזויגערופענער „נייער וועבעריי") האבען זיך נעכטען אנגעהויבען די אורלויבען.

(2) נעכטען האט זיך פערענדיגט דער שטרייק אין דער פירמע „סעמועל טורנער" (יוליושא 37).

דער שטרייק האט געדויערט עטליכע וואכען. עס האבען געשטרייקט 210 ארבייטער.

פון האנדעלס-געריכט

פירמע „אוניטאס" רעגולירט אויף 10 פראצענט

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האט דאס האנדעלס-געריכט בעשטעטיגט דעם אעגולאציע-אפמאך צווישען דעם בעקעריי-בעזיצער אלפאנס האפמאן (לימאנאווסקא 66) מיט די קרעדיטארען, לויט וועלכען ה. פערפליכטעט זיך אויסצוצאהלען די חובות אין פולע 100 פראצענט אין ראטעס אין משך פון 4 יאהר.

* * *

אין יאהר 1928 איז דער לאדזער פיליע פון דער קאטאוויצער קויהלען-געזעלשאפט „אוניטאס" פערעפענטליכט געווארען אנ'אופאדלאשטש אויף די אייגענטימער משה ווארשאווסקי און אברהם מארכעוו פון אזארקאוו.

אויף דער לעצטער קרעדיטארען-פערזאמלונג האט די פירמע פארגעלעגט צו רעגולירען די חובות אויף 10 פראצ. אויסצוצאהלען אין 4 האלביעהריגע ראטעס.

די טעג וועט דאס געריכט דעם אפמאך בעשטעטיגען.

א בלוטדורשטיגער משוגענער

וויל דערשטיקען אויף טויט זיין אייגענע מוטער

(2) פערבייגייער האבען נעכטען פלוצים דערהערט ווילדע געשרייען און דערנאך א פערדעכטיג כארכלען פונם טויער אפער אויף גדאנסקא 28.

זיי זענען דאן אריינגעלאפען אין טויער און בעמערקט, ווי עפעס א יודיש-געקליידעטער יונגערמאן שטיקט אנ'עלטערע פרוי.

אז דער יונגערמאן האט דערזעהן אנקומען מענשען, האט ער נישט געמאכט קיין לאנגע שהיות און זיך געלאזט אנטלויפען...

מ'האט איהם אבער תיכף נאכגעיאגט און פערהאלטען, און עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער איז דער גייסטיג-קראנקער 22-יאהריגער ברוך גאלאס (פון אלטען מארק 1), וועלכער האט זיך לעצטענס געפונען אין משוגעים-שפיטאל אויף זאקאנטנא 44.

ער האט זיך אבער נעכטען ארויסגענארט פון שפיטאל, און אויף דער גאס האט ער געטראפען זיין מוטער, די 52-יאהריגע שרה.

ער האט געבעטען זי זאל מיט איהם אריין אין טויער, און דארט האט ער זי געוואלט דערשטיקען.

דער משוגענער איז שוין צוריק אין שפיטאל.

א זול אויפ'ן מענשליכען לעבען

דערמארדעט 2 מענשען צוליב 70 גראשען

(2) אין דארף רעטקיניא, הינטער לאדז, איז זונטאג אין אווענד געשעהען א דאפעל-מארד.

אין איינער פון די דארטיגע שענקען איז געזעסען א גרעסערער עולם און געמאכט כוסות...

אז ס'איז געקומען צום אפחשבונען זיך, האט איינעם פון זיי פערפעהלט 70 גראשען, און דער שענקער האט איהם נישט געוואלט ארויסלאזען.

דאן האבען די פויערים וואצלאוו גראמבסקי און יוזעף יאך (פון סטארע ראקימשיע) פאר איהם גאראנטירט, און דערקלערט, אז ער וועט באלד אפברענגען די 70 גראשען.

זיי האבען אבער געווארט עטליכע שעה, און אזוי-ווי ער האט דאס געלד נישט געבראכט, זענען זיי אויפגערעגטערהייד ארויס אויף דער גאס, און אז זיי האבען איהם געטראפען, האבען זיי איהם אנגעהויבען צו בעלייגען מיט שטעקענס.

גראד זענען פערבייגעגאנגען די ברידער פראנציסשעק און איגנאצי באנאשיאק, און דערזעהענדיג זייער שכן אין סכנה, האבען זיי זיך פאר איהם אנגענומען, און געוואלט איהם אפראטעווען פונ'ם האגעל קלעפ.

גלאמבסקי און יאך האבען דאן ארויסגעכאפט מעסער'ס און זענען בעפאלען די צוויי „אננעהמער".

דער סוף דערפון איז געווען, אז איין ברודער, פראנציסשעק, האבען זיי אוועקגעלייגט א טויטען אויפ'ן ארט, און דעם צווייטען, איגנאצי'ן, האט מען א גוסס'ן אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף זאגאיניקאווא.

די ביידע אנפאלער זענען ארעסטירט.

Dr. med. **H. LUBICZ**

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–11 מיטאג.

דינסטאג

יב

13

אלול תרצ"ב

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 4.58

זון-אונטערגאנג 6.08

רעגיסטראציע פון יאהר-גאנג 1914

היינט, דינסטאג, דעם 13 סעפט. דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע יונגעלייט פונ'ם יאהרגאנג 1914 וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די ליטערעס:

P R

און די, וואס וואוינען אין 9 טען קאמיסאריאט או זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די ליטערעס:

H Ch I J K L Ł M N

מארגען, מיטוואך. פון 3-טען קאמיסאריאט:

S Sz

און פון 9 קאמיסאריאט:

O P R S T U W Z Ż

מ'דארף מיט זיך מיטברענגען אלע נויטיגע דאקומענטען.

טייערער געווארען זעמעל

(2) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער צעניק-קאמיסיע ביים מאגיסטראט איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז קארן-מעהל איז נישט טייערער געווארען.

עטוואס געשטיגען איז נאר ווייצען-מעהל, און דעריבער איז געהעכערט געווארען דער פרייז אויף זעמעל — פון 80 גראשען אויף 85 גראשען א קילא.

די איבעריגע פרייזען אויף געבעקס זענען געבליבען, ווי געווען.

זאלץ לוינט זיך, משמעות, אויך צו פעלשען

(2) יאסעף ווײדענבוים, א געוועלבער פון זשעראמסקיעגא 1 איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט פאר'ן פערקויפען געפעלשט זאלץ.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) לייבוועבער, (פרייהייטס-פלאץ 2). הארטמאן, (מלינארסקא 1). דאנילעצקי, (פעטריקאווער 127). פערלמאן (צעגעלניאנא 32). צימער, (וואולטשאנסקא 37). וואויטשיצקי, (באפיורקאווסקי 27).

א שרעקליכע מוטער

(2) אויף קילינסקיעגא 7 האט מען געפונען א טויט זויג-קינד — א מיידעלע — איינגעוויקעלט אין א פעקלע.

ביים קינד איז צובראכען דער שארבען.

פאליציי זוכט די פערברעכערישע מוטער.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

פערבאנד-טרופע פון א. א. פ. אין פוילען. — אנפיהרונג: א. בעזמאן.

לעצטע פארשטעלונג היינט, דינסטאג, — 9 אווענד — לעצטע פארשטעלונג

גאסטשפיל פון דער בעליבטער אפערעטען-שוישפילערין

מרים קאראלאווא

אין דער פרעכטיגער קאמישער אפערעטע אין 3 אקטען

„מלכה'לע"

מיט מרים קאראלאווא אין דער הויפט-ראלע

מיט אנטייל פון דעם יוגענדליכען ליבהאבער אראלף טעפנער

אין דער אפערעטע בעטייליגט זיך דער פענאמענאלער טענצער וו. קאמבאראוו.

אכטונג! ביז פרייטאג ווערט נ י ש ט געשפילט.

פרייטאג — סענסאציאנעלע פרעמיערע!

פרטים לעזט מארגען.

בעקאנטמאכונג.

די בעוואוסטע און רענאמירטע

קאנקורענץ-פערפומעריע

י. דרוקער

5 זאוואדזקא 5

טעל. 175-92

מאכט בעקאנט איהרע געעהרטע קונדשאפט, אז פון 1-טען אויגוסט ה.י. זענען די פרייזען אויף אלערארט קאסמעטיק ווייטער רעדוצירט געווארען

עמפפעהלט דעם רייכסטען אויסאהל פון די נייעסטע פאריזער פערפומען, די פיינסטע פודערן, טואלעט-זייפען א. א. וו.

בעמערקונג: ענגראסיסטען בעקומען ספעציעלען ראבאט !!!

קאָנטראָל פון ארבייטסלאָזע

(א) עס ווערט איצט אַדורכגעפיהרט אַ מער־שאַרפטע קאָנטראָלע פון אַרבייטסלאָזע אין לאָדז און לאָדזער קרייז, וועלכע בעקומען אונטער־שטיצונגען פונ׳ם אַרבייטסלאָזען פאָנד.

פאַר וועלכען גנב׳ענע?

(2) ביי מלכה וואָלפאָוויטש (בזשעזשינער 14) איז אַרעסטירט געוואָרען דאָס דינסטמיידעל יוזעפאַ קראַוואַס.

ביים גאַזשעלבער אַנטאָני שיצעוורסקי (מלי־נאַרסקי 22) איז אַרעסטירט געוואָרען דאָס יונגעל זיגמוניוש קאָהלובסקי (פון דוואָרסקאַ 6).

פרוי פייגה גוטערמאַן ווערט געזוכט

עס ווערט געזוכט אַ פרוי פייגע גוטמאַן מיט איהר טאָכטער פון יאַמפּלאָ. די פרוי איז אַלט 60 יאָהר און די טאָכטער 35. ווער עס ווייסט עפּעס וועגען זיי זאָל דאָס מעלדען אין דער היגער יודישער קהלה טעגליך פון 1 ביז 3 מיטאָג.

ווי אזוי מ׳ווערט אין היינטיגע צייטען פערגרעבט...

(2) אין דער „באַרישאָווער אַפּרעטור" (אויף באַרישאַ 2) האָט מען אַ לענגערע צייט אַדורכגע־פיהרט סיסטעמאַטיש גנבות און מ׳האָט נישט געקאָנט כאַפּען די שולדיגע.

נעכטען אָבער האָט דער פאָרשטער פון דער פאַבריק בעמערקט, אַז איינער פון די אַרבייטער, בראָניסלאַוו דאַבראָוואַלסקי (לימאַנאָווסקיעגאָ 62) איז געקומען אַ דאַרער, און גייט אַרויס — אַ דיקער פּערשוין...

האָט מען זיך גענומען חוקר ודורש זיין, וואָס מיט איהם איז אַזוינס געשעהן, און ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אונטער דער מאַרי־נאַרקע איז ער „פערגרעבט געוואָרען" מיט 56 מעטער בעט־צייג.

מ׳האָט דעם בחור אַרעסטירט.

זעלבסטמאָרד אין פּאַרק

(2) אין פּאַרק „זשרודליסקאַ" האָט זיך געפּרובט צו נעהמען דאָס לעבען דער 39 יאָהרי־גער רודאָלף שלעכט — אַן אַרבייטסלאָזער (פון קילינסקיעגאָ 104).

ער האָט אויסגעטרונקען אַ גרעסערע דאָזע יאָדינע.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט איהם פּאָגאָ־טאָוויע אָפּגעפיהרט אין קריין־שפּיטאָל.

בע׳גנב׳עט

(2) עוגעניאַ אַפּאָסטאָל (פון זאַטשישע 4) האָט געמאָלדען אין דער פּאָליציי, אַז מ׳האָט זי בע׳גנב׳עט — וועש, קליידונג און בעטגעוואַנד — פאַר 1,879 זלאָטעס.

קאָמפּלעטע קורסען פאַר האַנדעלס- און שפּראַך-לימודים

פון י. מ. פּאָזנאַנסקי

אין לאָקאַל פון דער שולע קאַצענעלסאָן־נאַחומאָוו. 20 פּאָמאָרסקאַ 20

(דורכגאַנג דורכ׳ן הויף סאַלאַ 4)

שפּראַכען: ענגליש, פראַנצויזיש, שפּאַניש, דייטש, פּויליש און העברעאיש (פאַר אָנפאַנגער, מיטעלע און פאָרטגעשריטענע) בוכפיהרונג, האַנדעלס קאָרע־ספּאָנדענץ, סטענאָגראַפיע, מאַשין־שרייבען. 1332

אינפאָרמאַציעס און איינשרייבונגען פון 9—7 אָוונד.

לייגט נישט אפּ איז דער לאַנגער באַנק

נאָר ערלעדיגט וואָס שנעלער אייערע שטייער־חובות אין מאַגיסטראַט

אין שייכות דערמיט, וואָס דעם 1 אָקטאָ־בער ה. י. נעהמט איבער די פינאַנץ מאַכט דעם צוואַנגס - איינקאַסירען פון אלע מאַגיסטראַט־שטייערן, ווערט אַ ויפמערקזאַם געמאַכט, אַז די עקזעקוציע־קאָסטען ביי דער פינאַנץ־מאַכט זענען פיל גרעסערע, ווי אין מאַגיסטראַט, און אַז עס קומט אויך אָן שווערער צו בעקומען הנחות, ווי פינאַנדערלייגען אויף ראַטעס א.אַ.וו. און דעריבער איז ראַטזאַם, אַז יעדער שטייער־צאָהלער זאָל וואָס שנעלער רעגולירען זיינע שטייער־חובות אין מאַ־גיסטראַט, צוזעהנדיג פינאַנדערלייגען זיי אויף ראַטעס, ווייל די שוין פונאַנדערגעלייגטע חובות וועלען נאָך בלייבען אין רשות פון מאַגיסטראַט.

א מאָדנער שליח — לא עלינו

ער האָט זיך שוין געסמ׳ט, זיך געהאַנגען, און איצט וואָס?

(2) דער מאַגיסטראַט - גאָניעץ העליאָדאָר אַדאַמסקי האָט געהאַט אָפּצוגעבען אַ „נאַקאַז" אַ געוויסער אַמאַליע ד. (ושעלאָנאַ 52), האָט ער, בעת זי האָט אונטערגעשריבען די קבלה, אַרויסגע־גנב׳עט פון האַנד־בייטעל 250 זל.

די פרוי האָט זיך באַלד געכאַפּט, אַז מ׳האָט י בע׳גנב׳עט האָט זי וועגען דעם געמאָלדען אין מאַגיסטראַט, וואו מ׳האָט אַדאַמסקי׳ן אַרעסטירט און וועגען דעם ענין פּעראָרדענט אַן אויספאָרשונג.

ביי אַדאַמסקי׳ן, וועלכער איז אַ מורא׳דיגער שיכור טרעפט עס שוין נישט צום ערשטען מאָל, אַז ער גנב׳עט אָדער פער׳טאַכלעוועט פרעמדע געלדער.

איין מאָל, אַז מ׳האָט איהם געכאַפּט ביי דער האַנד, האָט ער זיך געסמ׳ט; אַ צווייט מאָל — זיך געהאַנגען אין מאַניע־וואַלד...

אין מאַגיסטראַט ווערט ער געהאַלטען אויס... רחמנות, און מ׳פערטרויט איהם נישט קיינע אַרבייטען, וואו ס׳איז דאַ צו טון מיט געלד.

ווי מיר זעהען אָבער, גיט ער זיך אין דעם פּאַל, אַן עצה, און דעם וואָלף ציהט — אין מאַגיסטראַט!

איז עס איהר טאָכטער

די יונגע ציגיינערטע. וואָס ווייזט קונצען?

(א) ביים פריזיער באַנשטיין, אויף 28־טען קאָביאַווער־שיסער־פּולק גאַס 41, האָט געבעטען אַן אַלטער ציגיינער מיט אַ 16־יאָהריגער יונגער ציי־גיינערקע געוויזען פאַר די „געסט" פערשידענע מאַגישע קונצען.

אינמיטען דערינען איז אין דער ראַזור אַריין ווארנשטיינס קרובהטע אסתר ברודע, און דער־זעהענדיג די יונגע ציגיינערטע, האָט זי געמאַכט אַ געוואַלד, אַז זי איז איהר טאָכטער, וועלכע מ׳האָט ביי איהר מיט פופצעהן יאָהר צוריק אָוועקגערויבט אין ווילנע.

דער ציגיינער מיט׳ן מיידעל זענען תיכף אַנט־לאָפען און זענען נעלם געוואָרען.

מ׳איז נישט זיכער צי איז די ציגיינער־מיידעל געוועזען דער ברודאָ׳ס טאָכטער, ווייל זינט מהאָט ביי איהר אָוועקגערויבט די טאָכטער איז זי נישט „מיט אַלעמען" און עס האָט זיך איהר געקאָנט אויסדוכטען...

פּערפומעריע BUCHWAJC i Rotenberg

11 ליסטאָפּאַד 13 (קאָנסטאַנטינער)

טיילט מיט דער ג׳ קונדשאַפט, אַז זי בצוציט אויף אנוער א גרויסען אויסוואהל פון אלע

קאָסמעטישע אַרטיקלען

צו זעהר צוגענגליכע פרייזען!

דאָס יודישע פאָלק האָט זיך שטענדיג אויסגעצייכענט מיט איהרע מוזיקאַלישע וואונדער־קינדער, געגעבען דער וועלט אַ גאַנצע רייהע פון

וויאָלין = גאונים

דאָס רוסישע יודענטום האָט געגעבען:

יאַשע חפץ
מישע עלמאַן
אפרים צימבאַליסט

דאָס פּוילישע יודענטום האָט געגעבען:

בראָניסלאַוו הובערמאַן
בראָניסלאַוו גימפּעל

BRONISŁAW GIMPEL

שפּילט צום לעצטען מאָל פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין אַמעריקע

אין פילהאַרמאָניע

דאָנערשטאָג, דעם 15 סעפּטעמבער 8.30 אָוונד

אַן׳אויסערגעוועהנליך רייכער פּראָגראַם!

2 פון די שענסטע וויאָלין־קאָנצערטען
1) בעטהאָווען — קאָנצערט D-dur
2) גלאַזונאָוו — קאָנצערט A-moll
3) ברוך — כל נדרי
4) דע פאַללאַ — שפּאַנישער טאַנץ
5) שוּבערט — Biene
6) וויעניאַווסקי — Tarautella

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע. 575

היינט דער 7-טער יאָהרצייט פון אלתר אייזענשלאָס

היינט איז דער 7-טער יאָהרצייט פון דעם פערשטאָרבענעם שריפטשטעלער אלתר אייזענשלאָס. 12 פאַרמיטאָג ווערט אויפ׳ן בית־החיים פאָרקומען אַ הזכרה.

ביי ביידע מיטאָמאָל

האָט מען אויסגעשניטען די טאַשען און אַרויסגע׳גנב׳עט די פּאָרטפעלען

(2) יוזעף שיער (פּעטריקאָווער 130) און שלמה סאַנדזער (6 שיערפּיען 33) האָבען זיך אַריינגעזעצט אין אַ טראַמוואַי אויף רוג נאַווראָט און געפיהרט צווישען זיך אַ שמועס.

אַז דער קאָנדוקטאָר איז צו זיי צוגעגאַנגען און געמאָהנט פאַר בילעטען, האָבען ביידע מיט־אַמאָל בעמערקט, אַז די הויזען־קעשענעס זענען ביי זיי אויפגעשניטען, און אַז מ׳האָט ביי זיי אַרויסגע׳גנב׳עט די פּאָרטפעלען מיט׳ן געלד, מיט וועקסלען און דאָקומענטען.

ביי ביידע מיטאָמאָל...

Dr. med. A. LAWDKOF
choroby wewn.
POWRÓCIŁ 5191
mieszka obecnie przy **Al. I Maja 5,** tel. 138-34. Przyjmuje od 2-3 i od 7-8.

ר. איזראעל

דאָס בופעט־מיידעל

א סענסאַציאָנעל־ראָמאַנטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

117

דער האָטעל „איקס" איז אין בערלין געווען גוט בעקאַנט, דער האָטעל האָט זיך געפינען אין צענטער פון שטאָט און אַמייסטען האָבען דאָרט לאָזשירט מעהר פערמעגליכע אויסלענדער, וואָס האָבען פערבראַכט אַ קורצע צייט אין בערלין.

דאָס פּוילישע קאָנסולאַט האָט זיך נישט געקענט מישען אין דעם עצם ענין דאָך איז פייער־שטיין צוגעזאָגט געוואָרען הילף אויף וויפיל ער וועט דאָס נויטיג האָבען. די ערשטע זאַך, וואָס מ׳האָט פייערשטיינען געראַטען צו טון איז געווען דאָס, אַז ער זאָל גלייך געהען אין האָטעל „איקס" און זיך איבערצייגען, אויב דאָרט געפינט זיך ווירקליך זיין טאָכטער.

פייערשטיין איז אַוועק אין האָטעל „איקס" גלייך אין דער פאַרטימנע האָט ער נאָכגעפרעגט, אויב אין האָטעל וואוינט נישט דאָס פריילין שרה פייערשטיין אויס פּוילען. אויף דעם האָט דער פּאַרטיער געענטפערט:

— ליידער, מיין הער, האָט איהר פערשפּע־טיגט, דאָס פריילין פייערשטיין צוזאַמען מיט איהר חתן ראָבערט סאַבינאַ זענען היינט איבערמאָרגען אַרויסגעפאָהרען קיין שפּאַניען.

פייערשטיינס קניען האָבען זיך איינגעבראָ־כען, ער האָט זיך מעהר נישט געקענט האַלטען אויף די פיס און האָט זיך געמוזט אין עפּעס אַנ־כאַפּען, אַז ער זאָל נישט אומפאַלען.

— וואָס איז אייך, מיין הער, האָט דער פּאַר־טיער געזאָגט, אונטערשטעלענדיג אַ שטוהל, וואָס האָט איהר זיך אַזוי דערשראָקען?

— דערשראָקען נישט, האָט פייערשטיין גע־שטאַמעלט, אָבער ס׳טוט מיר זעהר לייד וואָס איך האָב דאָס פריילין נישט אָנגעטראָפען, דאָס איז מיינס אַ טאָכטער, איך האָב זי שוין אַ לאַנגע צייט נישט געזעהען, איך בין ספּעציעל אַהער געקומען, כדי צו זעהן זיך מיט איהר, איך האָב זיך זעהר געאיילט אַהער, צום סוף האָב איך געהאַט אַזאַ שרעקליכע ענטוישונג.

— ליידער, איז עס אַזוי, מיר בעדויערען זעהר שטאַרק, הער סאַבינאַ האָט זיך ספּעציעל געאיילט אַרויסצופאָהרען, ער האָט אפילו נישט מיטגענומען זיין באַגאַזש און מיר האָבען איהם ערשט שפּעטער צוגעשיקט צו דער באַהן.

פייערשטיין האָט באַלד פערשטאַנען דעם גאַנ־צען עסק.

— אלץ איז אמת, אלץ, וואָס איז אין דעם אנאָנים געשריבען געוואָרען שטימט גענוי מיט דער ווירקליכקייט, מיין טאָכטער געפינט זיך אין די הענד פון פרויענהענדלער, ווער ווייס וואָס מיט איהר איז שוין פאָרגעקומען.

און נאָך איין זאַך איז פאַר פייערשטיינען געווען קלאָר, אַז אימיצער האָט מיטגעטיילט פריי־הער דעם פרויענהענדלער, אַז ער קומט צופאָה־רען און צוליב דעם האָט יענער זיך בעצייטענס אָפּגעטראָגען.

— ווער האָט דאָס געקענט טון? ווער האָט דען געוואוסט, א חוץ זיין פריינד בערגער, אַז ער פאָהרט קיין בערלין אין אַזאַ אַנגעלעגענהייט.

ער האָט אַ ציטער געגעבען, ווען דורך זיין קאָפּ איז אויף איין רגע אַדורכגעפלויגען דער געדאַנק, אַז בערגער האָט געקענט זיין דער, וועלכער איז געווען פעראינטערעסירט מיטצוטיילען קיין בערלין, אַז ער קומט צופאָהרען.

ער האָט פון זיך אָפּגעשטויסען דעם געדאַנק, אָבער וואָס ווייטער אלץ מעהר זענען איהם פער־שידענע זאַכען געוואָרען אויפפאַלענד. קודם־כל דאָס וואָס בערגער האָט נישט געוואָלט, אַז ער זאָל זיך פערשטענדיגען מיט דער לאָדזער פּאָליציי, ווייטער וואָס בערגער האָט געהייסען, אַז ער זאָל מיטנעהמען מיט זיך אַ גרויסע סומע געלד...

— און אפשר, אפשר האָט טאַקע בערגער גע־שיקט צוויי דייטשע סוחרים, וועלכע האָבען מיך בערויבט.

ער האָט זיך אַזש אָפּגעטרייסעלט און אַ שמיי־כעל געטון.

— וואָס מיין קראַנקע פאַנטאַזיע קען אויספאַ־לען, בערגער, דער גרויסער סוחר בערגער פון לאָדז, דער קלוגער און פּראַקטישער, דער ניכ־טערער שכל, דער אויסגערעכענטער מענש...

פייערשטיין האָט זיך געריכט צום אַרויס־גאַנג פון האָטעל, אין דעם אויגענבליק איז אין האָטעל אַריין א דאַמע, עלעגאַנט געקליידט מיט אַ יודישען אויסזעהען. זי האָט שאַרף אַנגעקוקט פייערשטיינען, וועלכער האָט געעפענט די טיר, כדי אַרויסצוגעהען פון האָטעל.

— ענטשולדיגט, האָט די דאַמע געזאָגט צו פייערשטיינען, איהר זענט אַ יוד פון פּוילען.

— יאָ, איך בין פון פּוילען, אַ יוד, אָבער ענט־שולדיגט מיר, איך האָב איצט נישט קיין צייט און געדולד זיך אַריינצולאָזען אין געשפּרעכען...

— איך בין זיך משער, אַז אייך איז נישט פרעהליך אויפ׳ן האַרצען, זענט איהר נישט געקו־מען אין דער אַנגעלעגענהייט פון פריילין פייער־שטיין?

— יאָ, אָבער ווער זענט איהר? איך בין איהרס א פאָטער.

— נאָר נישט דאָ הער פייערשטיין, דאָ קען איך נישט רעדען, מיר מוזען זיך בעשטעלען אויף שפּעטער, איך גיב אייך דאָ אויפגעשריבען אַני־אַדרעס, קומט דאָרט אַהין אין אָוונד און מיר וועלען זיך אַדורכשמועסען, איין זאַך וויל איך אייך שוין זאָגען, אייער טאָכטער געפינט זיך נאָך אין בערלין, איהר איז נאָך קיין שום שלעכטס נישט געשעהען, אין אָוונד וועלען מיר איבערריידען גענוי די גאַנצע זאַך, זייט מיך נישט חושד אין קיין שלעכטע זאַכען, ווייל איך מיין נאָר אייער טובה.

דאָס איז געווען אַדאַ, וועלכע האָט דערלאַנגט פייערשטיינען אַ צעטעלע מיט אַן׳אַדרעס, וואו זיי זאָלען זיך אין אָוונד טרעפען, דאָס איז געווען די אַדרעס, וואו פראַנקענשטיין האָט געוואוינט און וואו אַהין אַדאַ איז פון צייט צו צייט געגאַנגען, דאָרט האָט זי גערעכענט וועט זיין דאָס גינסטיגע אָרט זיך פונאַנדערצורעדען מיט פייערשטיינען.

די דאַמע איז אַוועק און פייערשטיין איז גע־בליבען שטעהן, ווי פערבליפט, די געשעהעניש זענען געקומען אַזוי שנעל איינע נאָך דער אַנדערער, אַז ער האָט זיך גאָרנישט געקענט אָריענטירען, וואָס ס׳קומט פאָר, ער האָט דאָס צעטעלע בעהאַלטען אין טאַש, אליין נאָך נישט וויסענדיג, צי ער וועט אַהין געהן. (פאָרטזעצונג קומט).

צוליב איין שפיי איז איהר אפגעהומען 450 זלאטעס

(א) מלכה שטיין פון קאנסק איז געקומען קיין לאדז קויפען סחורה. אין אז זי איז געגאנגען אויף דער נאוואמיעסקא גאס, האט איהר עפיס א יונגערמאן א שפיי געטון אויפ׳ן מאנטעל. דער דאזיגער יונגערמאן איז אבער געווען אזוי ווייט „דושענטעלמעניש", אז ער האט זי געבעטען ענטשולדיגונג, און גענומען איהר שטארק פוצען דעם מאנטעל, און אראפרייבען דעם שפיי. בעת מעשה האט ער איהר אבער אויך „אראפגעריבען" א האנד-בייטעל מיט 450 זלאטעס במזומן...

מען האט איהם נישט געכאפט.

עס טומלט זיך מיט 50-גער גראשענס

(2) פון שבת אן, זינט עס איז איינגעפיהרט געווארען אין די נאכט-לאקאלען די צוגאבע-אפצאהל 50 גראשען לטובת די ארבייטסלאזע, קומען פאר צווישען די קאנסומענטען און די קעלנערס מחלוקת׳ן — מע וויל נישט צאהלען, און עס קאלקולירט זיך טאקע אויך נישט בשום אופן...

וויסען דארף מען אבער, אז צאהלען די 50-ער גראשענס מוז מען נאך, ווען מ׳קאנסומירט וואס עס זאל נישט זיין, אפגער פאר דעם „פלויוע פערגעניגען" פון אריינגיין אין לאקאל און גלייך ארויסגיין איז מען נישט מחויב צו צאהלען...

לאדזער בערזע

3 פראצ. בודאוולאנע	37,50
4 פראצ. דאלאריבקע	48,60
7 פראצ. סטאביליזאציע (אמער.)	53,00
8 פראצ. ווארשאווער	58 50
8 פראצ. לאדזער	58,00
דאלאר	8,90
ענגל. פונטען	31,00

צאהן-ארצט

St. Gelberg

זאוואדזקא 14. טעל. 108-33

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 1—10 מיטאג און פון 4-7 אוונד.

פאר שווינדעל-געשעפטע

(2) פאר׳ן בעשווינדלען א גאנצע רייה מענשען, פעלשען וועקסלען און טשעקען זענען נעכטען פערמשפט געווארען דורכ׳ן קרייז-געריכט: סטאניסלאוו ביסטידזשינסקי (פון לענטשיץ) אויף אנדערהאלבען יאהר טורמע, און אנטאני פאפינסקי — אויף א יאהר.

מארגען זינגט וויקטאר כענקין אין פילהארמאניע

מארגען, מיטוואך אוונד טרעט אויף אין „פילהארמאניע" דער וועלט-בעריהמטער יודישער וואדעוויל קינסטלער וויקטאר כענקין. וועלכער געהערט היינט צו טאג צום העכסטען אינטערפרעטאטאר פון ליד.

אויף זיין מארגענדיגען קאנצערט וועט כענקין זינגען א גאנצע רייה לידער אין יודיש, פויליש און רוסיש.

דער אונטערוואקסענדער יוגענד

דערלאנגט מען פריהמארגענס א נלעזעל נאטורליך ביטער-וואסער

Franciszka Józefa

וואס צוליב זיין מאגען דערם און בלוטרייניגענדער ווירקונג האט ביי מעדלעך און קנאבען אנ׳אויסגעצייכענטען ערפאלג צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד אפטעקשנעס.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 13 סעפטעמבער

11,58 צייט-סיגנאל, 12,10 טעגליכע פרעסע איבערזיכט. 12.40 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 12,45 גראמאפאן-פליטען, 3,40 גראמאפאן-פליטען. 4,40 ספארט-רעפעראט. 5,00 פאפולערער קאנצערט 6,00 רעפעראט. 6,20 לייכטע מוזיק. 7,10 פערשידענעס. 7.30 קאמוניקאט. פרעסע. 7,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערן. 8,00 פאפולערער קאנצערט, 9,50 ראדיא-פרעסע. 9,55 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופט - קאמוניקאציע. 10,00 טאנץ-מוזיק. 10,40 ספארט-ידיעות. 10,50 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

7,40 וויען — סימפאנישער קאנצערט. 7,45 האמבורג — קאמישע אפערע. 8,00 שטאקהאלם — אפערע פון מאצארט. 8,00 דאווענטרי — סימפאנישער קאנצערט. 8,05 פראג — פידעל-רעטשיטאל 8,30 מיילאנד — אפערעטקע. 9,00 פראג — סימפאנישער קאנצערט. 9,10 לייפציג — אוידיציע פון ראמבאך און שרייבער. 9,20 לאנדאן — „דער אידעאלער מאן" פון אסקאר ווילדע.

א פריזיר-אנשטאלט פיעטריקאווער 60 אין הויף.

צוליב׳ן הערשענדען קריזיס זענען די פרייזען בעדייטענד רעדוצירט. ראזירען מיט קעלניש-וואסער 30 גר., שערען 50 גר., קאפ-וואשען 40 גר., אין דאמען סאלאן שערען דאמען 70 גר., קאפ-וואשען 1 זל. מאניקור 60 גר. אנדולאציע 1 זל. בזוכט זיך איבערצייגען.
5192

ג"ע ירמיה וויזענבערג

אין טיפען עלטער איז געשטארבען א מוזיקער, און מיט איהם איז אוועק אין דער אייביגקייט א שטיק לאדזער מוזיק-געשיכטע.

א בעשיידענער מענש און א גרויסער פידעל-פעדאגאג, און דערביי אהן מיזיקאלישע אמביציעס. וויזענבערג אלס גרויסער פעדאגאג, האט שטיל און רוהיג, אהן גרויסע רעקלאמעס, געטון זיין גרויסע וויכטיגע ארבייט בשלמות. האט דערצויגען א דור פון בעדייטענדע פידעל-קינסטלער, ס׳וועט גענוג זיין צו דערמאנען נאר צוויי נעמען: סטאניסלאוו פרידבערג און בראניסלאוו הובערמאן, און נישט נאר יודישע קינסטלער, נאר אויך פיל קריסטליכע בירגער פון אונזער שטאט, האבען זיך בענוצט מיט זיינע פעדאגאגישע פעהיגקייטען. ס׳איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס ער איז געווען איינער פון די פאפולערסטע פידעל-פעדאגאגען פון אונזער שטאט און דערביי חזר׳ן מיר איבער — איז ער געווען זעהר בעשיידען. פלעגט נישט ארויסזאגען קיין עפענטליכע קריטישע מיינונגען, כדי דערמיט נישט צו שאדען דעם קינסטלער. ער האט אויך נישט געקענטזאגען קיין קריטישע מבינות, ווייל וויזענבערג, דער גרויסער לעהרער, האט נאר בעזוכט גרויסע קינסטלער-קאנצערטען

זיין גרויסען מוזיקאלישען טאלאנט האט ער גע׳ירשנ׳ט פון זיין מוזיקאלישע פאמיליע (ווער קען נישט די בעקאנטע לאדזער יודישע מוזיקאלישע פאמיליע וויזענבערג ?) זיינע מוזיקאלישע פעהיגקייטען האט ער נאך אויסגעבילדעט אין קאנסערוואטאריום — זיין פאפולאריטעט איז דערום זעלבסטפערשטענדליך.

ליידער איז ער געשטארבען ווי א גרויסער מוזיקער — ד. ה. אנ׳ארימאן ! אבער זיין נאמען וועט בלייבען אין זכרון ווי איינער, וואס לאזט איבער א גרויסע ירושה, און ירמיה וויזענבערג האט איבערגעלאזט א גרויסע, זעהר א גרויסע ירושה צווישען אונזערע גרויסע מוזיקער. מעג איהם דערפאר די ערד, וואס דעקט צו ארימע און רייכע לייכט זיין !

D-ski.

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעהמט אן פון 1—3 און פון 5—8 אוו.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

נעכטען איז ווידער אין 4-טען ציהונגס-טאג 5-טע קלאס געפאלען דאס געווינס

10.000 זל. אויף № 79145

אין דער גליקליכסטער קאלעקטור

5483

פיעטריקאווער 42, ביי ב. ווייבערג

פיליע איז נור פיעטריקאווער 163.

מיר טיילען אויך מיט, אז אין 1-טען ציהונגס-טאג פון דער איצטיגער 5-טער קלאס איז דאס גרעסטע געווינס פון טאג 20.000 זל. אויף נומ׳ 142.884 אויך געפאלען אין אונזער קאלעקטור.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע

5-טע קלאס — 4-טער טאג

75,000 Nr. 103448.

Po 10,000 zł. Nr. 15109 69237 79145 126170.

Po 5,000 zł. Nr. 44968 100661 114361 131499 [illegible]31.

Po 3,000 zł. Nr. 4017 14058 81472 88155 110280 119527 129430 145778 149309.

Po 2,000 zł. Nr. 22508 24703 27609 30190 36090 44813 49838 49910 78436 82449 85060 101937 101937 109095 122489 156242..

Po 1,000 zł. Nr. 103 3191 6699 7354 23854 25332 31718 32630 37055 46372 60044 60044 62709 68000 78177 81789 92353 94618 105213 112429 113824 114708 1152000 122672 122763 128285 136347 139613 143667 148160.

Po 250 zł. na Nr 13 29 83 90 104 09 15 67 242 49 401 02 38 42 72 83 560 70 607 83 759 828 37 1065 251 310 467 84 527 615 29 38 709 16 35 58 828 55 2001 106 205 15 31 320 70 89 443 45 89 585 660 53 762 75 868 915 66 67 91 3226 82 87 331 415 24 36 52 517 618 39 53 720 947 4102 8 38 296 331 402 47 73 78 512 17 46 53 62 622 36 744 51 60 817 903 23 5005 178 251 861 526 39 618 88 787 826 41 65 99 958 98 6000 14 135 62 206 8 16 358 84 622 755 78 845 7053 185 281 317 27 49 517 36 40 59 989 611 889 8026 36 76 90 106 236 46 552 82 632 68 801 43 96 33 9019 41 64 207 19 434 86 522 48 631 61 740 805 22 963 10176 224 304 12 85 452 75 682 756 809 900 11035 53 112 84 301 59 502 26 90 808 44 976 12021 31 69 152 235 77 422 81 600 31 747 13025 88 215 29 72 1318 40 67 540 68 69 682 47 82 962 14013 106 428 557 76 718 816 952 99 15025 107 14 94 244 319 20 73 485 504 5 69 682 766 828 90 928 48 75 16076 208 90 483 584 638 84 735 49 56 808 29 34 55 17198 218 2985 308 48 89 468 553 70 65 700 817 38 78 90 93 94 18013 95 290 358 493 511 59 831 997 19209 14 464 502 13 23 701 7 60 79 832 20022 52 62 85 100 258 327 51 411 26 547 50 73 93 613 39 811 51 71 926 64 73 88 21000 188 278 92 812 579 98 623 764 814 73 22010 12 222 23 60 305 417 87 508 9 58 59 84 800 82 991 23011 61 94 105 219 426 547 85 613 23 34 67 80 858 928 80 24044 67 112 18 51 221 336 406 40 539 704 15 55 25366 410 12 629 742 55 814 942 26044 57 193 241 43 66 78 79 84 512 57 662 83 801 3 20 45 70 943 27077 166 70 338 86 418 43 583 615 35 70 813 25 946 28023 151 55 207 16 317 77 402 20 656 757 67 823 922 808 29016 30 98 150 76 77 336 78 528 87 68 685 709 42 85 819 69 92.

30126 267 348 98 445 31 86 512 19 601 17 56 709 30 343 53 919 31003 109 39 33 523 724 29 840 32024 182 95 210 66 320 400 41 46 88 522 77 636 738 953 33112 89 229 55 364 401 18 45 549 68 95 699 714 36 828 79 34006 103 699 91 224 69 90 408 619 20 818 901 35052 98 29 79 93 287 301 403 52 62 68 545 79 642 52 70 792 937 37057 189 258 59 441 63 583 605 75 707 19 940 38001 258 81 87 89 303 25 55 480 556 709 847 39020 38 52 82 153 55 81 360 539 82 99 637 827 911 55 40022 29 36 81 282 98 324 42 53 56 416 523 94 784 800 59 61 984 41066 152 81 96 212 15 16 31 56 73 456 611 35 47 86 711 76 80 88 90 97 99 813 61 733 948 77 42006 152 235 321 402 54 77 593 619 715 59 94 815 41 43050 111 238 54 343 93 530 631 335 46 47 65 80 701 22 33 44099 132 93 241 42 52 67 311 503 14 90 749 885 73 937 45055 125 204 407 46 500 25 616 27 58 844 909 46091 199 323 414 37 653 725 31 818 89 967 47088 171 86 276 345 469 86 91 668 742 61 92 808 43 97 48021 46 75 285 380 457 74 514 60 633 716 71 887 992 49253 322 52 66 521 91 933 651 92 844 70 937 50011 26 43 376 420 884 51109 53 250 352 78 429 503 641 75 726 818 34 900 67 71 83 88 52012 41 79 88 126 47 51 87 208 15 16 20 67 337 488 513 38 42 67 691 742 808 26 73 79 911 60 53121 50 52 211 36 652 88 98 890 933 64 86 54119 288 349 415 561 98 714 851 93 55008 56 118 56 63 224 452 99 670 83 714 815 940 56023 35 60 63 127 241 421 56 511 32 676 77 714 32 48 71 800 57009 11 218 67 78 301 473 85 548 78 654 70 87 700 23 884 58037 91 139 99 259 91 329 551 616 730 55 951 78 59068 92 127 64 334 46 66 90 401 529 85 90 663 712 16 18 821 54 912 30 40 72.

60003 10 53 152 208 310 36 416 30 511 31 710 44 87 857 929 61034 190 209 18 325 43 68 433 63 530 35 77 601 23 64 908 37 62064 135 76 94 258 340 438 81 83 95 911 18 746 860 68 63012 80 284 379 80 439 519 91 783 87 64017 101 346 75 99 468 500 3 82 726 52 79 896 65023 203 433 297 634 74 818 947 75 96 66041 141 94 212 283 289 310 95 415 528 618 41 770 869 93 67027 31 189 209 50 56 62 342 92 462 65 99 501 7 15 65 83 637 54 92 760 838 74 900 34 65 68035 90 109 28 232 68 300 460 66 550 53 92 703 930 58 69128 70 95 235 46 60 351 425 41 69 521 634 47 70 83 884 962 70007 46 65 189 222 27 392 487 543 66 661 703 78 812 969 71075 149 248 63 65 81 360 420 30 650 67 77 86 700 52 89 838 949 52 76 72027 36 51 63 79 82 136 474 519 28 44 601 12 708 27 76 818 902 73082 95 113 90 98 235 300 21 540 683 717 44 835 48 67 74123 74 89 236 85 91 454 551 791 385 975 75053 63 308 79 433 55 85 550 59 678 789 6 5 2801 78 902 29 74 76010 124 213 46 303 67 412 544 6300 89 723 924 77037 39 189 217 55 417 88 91 530 60 746 58 814 78007 112 99 211 22 35 36 87 419 632 782 977 79008 50 113 81 98 328 87 402 50 76 604 29 96 703 42 87 836 84 80[illegible] 87 90 138 99 205 56 517 608 57 727 47 937 64 71 811[illegible] 244 58 [illegible] 804 957 64 82005 202 15 92 307 11 33 34 [illegible] 418 61 66 92 597 634 47 818 19 83137 233 95 335 488 581 742 59 851 972 77 84277 319 71 585 609 62 69 714 47 56 76 87 875 970 85034 55 80 122 99 237 64 338 41 413 28 29 63 95 549 623 32 840 85 86206 27 316 43 434 36 511 18 658 846 76 953 87037 49 58 169 244 72 348 67 90 99 400 509 712 42 860 954 71 88028 53 72 74 190 268 99 304 41 42 69 479 92 522 98 603 79 738 44 89162 240 80 311 41 64 426 503 752 97 813 45 81 907 17.

90069 141 52 97 335 37 70 96 400 761 76 85 834 44 920 61 94 91067 87 101 58 226 73 96 423 40 44 508 639 706 52 92 901 2 3 33 48 53 92056 91 98 119 68 71 205 48 71 72 96 589 790 91 840 931 41 52 71 83 99 93300 5 49 412 513 787 889 951 94007 29 123 52 64 226 349 425 88 640 58 89 707 96 804 8 66 916 17 24 51 52 95 99 95053 170 213 33 35 49 66 73 305 408 36 90 556 80 88 809 46 991 96001 10 16 54 67 120 44 225 74 81 308 68 93 403 556 70 668 714 65 802 20 72 968 97126 48 66 276 88 317 71 77 439 556 679 875 925 32 41 59 90 98014 693 937 99002 181 336 81 526 33 91 643 730 48 868 93 98 934 100080 95 201 94 385 86 567 615 85 735 826 971 101003 76 102 324 29 31 58 459 88 528 87 611 15 740 842 102028 103 76 236 43 384 418 56 546 87 634 701 927 103083 96 139 80 93 222 43 49 318 64 619 44 76 77 763 836 51 98 12 38 104033 52 57 95 329 73 74 465 586 649 709 55 872 83 933 105072 74 88 215 56 64 95 376 460 99 673 701 3 33 89 98 920 106001 41 88 130 33 327 553 85 617 889 107043 115 37 38 248 54 81 95 352 70 85 428 31 76 617 870 108009 21 71 75 175 221 99 359 60 614 67 74 87 600 83 707 59 974 95 97 109030 96 172 255 301 14 450 90 521 39 602 21 23 46 68 728 868 921 58 89 110071 134 283 345 514 643 830 64 959 111017 56 94 206 69 309 31 427 668 76 710 73 813 26 947 51 53 112196 283 97 384 518 829 13078 86 164 365 73 79 461 53 604 45 774 78 962 95 114040 128 82 327 429 408 55 92 663 741 818 926 27 115026 150 93 205 43 68 305 502 5 13 83 672 752 84 85 852 116030 47 276 91 812 958 117059 126 64 66 218 39 52 317 71 86 435 90 508 38 48 62 80 780 890 917 85 118012 74 100 64 90 96 209 67 416 64 769 68 89 95 829 49 74 98 906 97 119220 50 88 314 57 438 577 649 75 37 181 854 69 82 86 932 96.

120003 39 96 288 413 581 86 668 791 975 121027 100 17 22 66 307 503 50 7884 629 59 744 83 356 98 122008 [illegible] 33 87 269 384 81 610 49 84 280 501 27 46 99 123014 41 346 885 610 715 814 63 78 935 66 [illegible] 43 55 81 84 100 48 54 69 256 356 92 423 61 539 96 677 99 725 26 50 72 881 922 61 1250[illegible] 17 110 252 69 89 90 398 560 65 617 80 96 787 801 934 64 126091 101 5 211 84 326 44 510 78 616 32 67 779 127095 143 249 63 307 512 64 58 648 79 750 86 97 859 68 128024 43 66 113 208 9 310 72 536 68 603 69 794 875 919 95 129132 216 65 512 25 610 619 710 58 84 86 130047 82 110 262 75 97 405 48 558 700 11 74 818 29 40 70 924 25 84 131000 20 43 227 33 50 311 19 45 48 75 568 82 607 13 50 749 805 36 48 68 906 132032 37 41 177 92 275 311 18 28 458 71 89 608 45 74 809 34 55 906 11 50 133027 81 186 246 71 300 53 59 79 446 64 69 84 93 743 816 950 75 134090 93 110 203 308 45 47 80 86 471 82 595 801 68 84 92 923 135003 12 73 90 137 79 200 11 323 66 611 984 136028 66 100 51 208 10 21 29 90 408 68 61 20 615 40 814 15 994 137005 44 79 184 305 64 417 61 88 597 604 7 792 850 981 138003 15 16 40 47 52 72 101 278 85 303 28 51 513 39 625 755 818 21 29 90 920 37 68 6 139122 54 89 245 583 682 708 18 24 27 924 140017 63 65 98 275 69 74 507 21 84 565 611 50 51 91 774 76 807 941 141015 80 197 254 56 92 326 48 417 81 538 47 82 611 776 142027 136 50 68 69 217 84 45 372 584 615 21 79 762 851 54 52 629 143013 62 67 407 61 91 526 81 608 44 95 98 762 822 958 62 144035 278 46 9546 862 145039 43 213 328 31 61 505 92 621 758 59 73 831 955 146069 84 195 217 309 48 494 504 607 825 952 75 83 147007 68 168 238 357 415 39 533 827 66 84 912 83 148012 41 110 218 329 517 19 54 629 49 90 718 21 25 818 14 905 149051 115 74 76 227 348 72 587 94 716 21 828 79 94 942 80.

150070 74 173 245 48 94 305 22 317 27 78 582 97 644 53 733 63 896 984 151021 58 87 113 272 95 489 506 20 72 725 61 67 910 71 152029 243 317 491 553 96 627 734 817 71 86 153003 20 43 57 108 21 292 300 9 484 505 39 43 59 648 78 718 79 811 935 41 156087 198 200 48 443 70 570 678 754 870 9 156071 153 210 391 54 455 827 995 36 159299 312 408 94 309 78 655 759 806 29 87 97 948 97 157327 48 49 71 406 71 509 40 90 617 758 61 82 859 922 44 158049 91 150 81 250 76 308 54 400 44 46 522 50 606 53 753 57 825 952 159093 123 383 607 97 922 75 33 91.

4

הײנט פרעמיערע!

עמאָציאָנירענדע סענסאַציאָנעל-עראָטישע דראַמע א. נ.

הײנט פרעמיערע

„דער גורל פון א דזשענטעלמען“

די הױפּט-ראָלען קרעאירען: **John Gilbert** און דער אומפערגעס-ליכער „Bulba“ **Louis Wolheim** און די וואונ-דערבאַרע **Anita Page** און די פּרעכטיגע **Mary Prevost**

אויסערן פּראָגראַם: פּרעכטיגע קלאַנג-צוגאַבע א. נ. לויה פון פּרעזידענט דומער ווי אויך לאַנד-אַקטואַליטעטן.

אָנהויב פון די סעאַנסען אין גאַנג. טעג 4.30, שבת און זונטאָג 1 בײטאָג. פּאָפּולערע פּרײַזען פון די פּלעצער. הנחה-בילעטן גילטיג אָהן בעגרענצונגען.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אָפּעראַציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראַנקע אויף קילעס פאר מענער, ווײַבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאָזט אײַך נישט, ווײַל דער ווינקל-בראָך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואַסער-קאָפּ און עס פאַלט אַרײַן אין דעם פּיס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספּעציעל גאַנצע הײל באַנדאַזשן אויסגעצײַכנט נאָך דורך הויכע פּראָפעסאָרן מיט מײַנע בע-האַנדלונג און פון דײַטשן פּראָפעסאָר

דאָקטאָר בראַבירקויגד בעזײַטיגען זיכער דאָס שווערסטע און געפעהר-ליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס, לײַטונגען מיט הײל-גאַרסעטען און פּאַ-ראַמען פאר פערקרומטע פוס און פּלאַט-פוס. ספּעציעלע אײַנלאַגען און די שוך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען, פאר די גרעסטע קראַנקע אָדערן. עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונט

ארטאָפּעדישע אַנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשײַנען פון די קראַנקע איז אומבע-דינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פּאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד״ר באַראַנטש, פּראָפ. ד״ר י. מאָריש-לער, פּראָפ. ד״ר בר. קיפּלאַנאָווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

איך האַלט פאר מײַן חוב עפענטליך צו דאַנקען דעם גרויסען ספּעצ-יאַליסט ה׳ דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10 (פרא׳נט, פּאַרטער) פאר זײַן זאָרגפעלטיגע צופּאַסונג פון א באַנדאַזש דורך זײַן סיסטעם אויף א ברוך. כ׳בין אלט 74 יאָהר און צוליב דעם ברוך האָב איך נישט געקענט גיין.

חבנט פיהל איך מיך זעהר גוט. צו דעם גרויסען ספּעציאַליסט האָט מיך געשיקט דער אלעקסאַנדרער רבי דאַנציגער, פאר וואָס איך דאַנק איהם הערציג.

(—) מרדכי גריימאַן

אלעקסאַנדער, ספּאַצערנאַ 23.

אלע דאַרפען וויסען

אַז די פירמע

פערדער זגערזשער 7

לוטאָמירסקא 2 און זגערזשער 20

איז די אײנציגע קוועלע, וואו מען קריגט צום ביליגסטען צו קויפען

דאַמען- און מענער-הימען

פון די נײַעסטע פאַסאָנען און מאָדערנסטע קאָלירען, און גלײַכצײַטיג ווערט אָנגענומען צו איבערפאַסאָנירען מענער- און דאַמען-הימען פון גאָר אַלט אויף גאַנצליך נײַ און אלעס צו ביליגע פּרײַזען און רעעלע בעהאַנדלונג.

געדענקט די אַדרעסען!

חדר „תורה ודת“

עם גן-ילדים

פל. וואָלבאָשטשי (נײַע שטאָט) 6

מאַכט בעקאַנט דאָס נאָך א גרינדליכען רעמאָנט ווערט דאָס חדר צום נײַעם שול-יאָהר פולשטענדיג רעאָרגאַניזירט און פערפולקאָמט אויף אלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול.

אײַנשרײַבונגען פון נײַע תלמידים אויפ׳ן קומענדיגען שול-יאָהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פּרעבעל-שול) קומען פאָר יעדען טאָג פון 9—1 בײַטאָג.

עלטערן! פערשרײַבט אײַערע קינדער אין חדר „תורה ודת“, וואו סווערט געלייגט גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ׳דיגע אויפפיהרונג און ס׳ווערט געלערנט דורך מלמדים ספּעציאַליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואָס א יודיש קינד דאַרף צו וויסען!

קינדער פון 4 ביז 8 יאָהר ווערען אהיים-געפיהרט דורך א ספּעציעלען מענש.

צוליב׳ן קריזיס — הנחה-פרײַזען.

כ׳נעהם אָן אויף

ראשעל-מאַשינען

אלערארט פאַנטאַזיע-אר-בײַט ווי טיכער, שאַלען, סוועטער-שמאַף צו ניד-ריגע פּרײַזן. צו ערפאַרען פּולנאָצנא 10, בײַ פיין.

רעכער

אויף דער מאַשין ווערען אויסגענײַט שרודמיעסקאַ 8.

ווערקשטעט פון שירמס

און שפּאַציר-שטעקענס

ס. פײַגענבוים,

לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19

עמפּפעהלט אין א רײַכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאָנקורענץ-פּרײַזען.

נעמט אָן אלערלײַ רעפּעראַטורן פון שירמס און שטעקנס

שילדען אלער אַרט

שייז, שנעל און ביליג 5442

קריגט איהר נאָר אין שילדענמאַלערײַ

„ליטעראַ“, שוו. יאַקובאַ 5

בעזונדער רעקלאַמען אויף לײַנוואַנד מיט פּערש אַריג. טעקסטען און אויפשריפטען פּרײַזלעך א.ז.וו שילדענאַרבײַט אויך אין קלײַנע ראַטען-צאָהלונג.

יעדער אײנציגער

האָט זיך אי-בערצײַגט, אַז פאר

מעבעל

דיוואַנעס, פּעלצען, נײַה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או״וו צאָהלט די העכסטע פּרײַזען

א. ווײַצמאַן

שענקעוויטשא 23

טעלעפאָן 191-00.

בײַ מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

זשיראַנדאָלען

עלעקטרישע אין די מאָדערנסטע פאַסאָנען לויט׳ן אויסלענדישען סטיל אין א גרויסען אויסוואַהל

עמפּפעהלט

די לאַמפען-פאַבריק

B-CIA LAJB

Łódź, Zgierska 9, tel. 164-95

מיר עמפּפעהלען א גרויסען אויסוואַהל פון זעמטליכע ראַדיאָ-אַפּאַראַטען פון דער בערימטער וועלט-מאַרקע

Mende-Radjo

DRESDEN

זאָווי זעמטליכע ראַדיאָ-טײלען

לעטשניצע

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאָן 116-33

ס׳נעהמען אָן דאָקטוירים פון אלע ספּעציאַליטעטן.

ד״ר גאָלדשטײן-פּאָלאַק, ד״ר יוסטמאַן, ד״ר מ. קאַנטאָר, ד״ר ציגע, ד״ר ראַ-קאָווסקי, ד״ר ראָזענצווײַג, ד״ר רוזשאַ-נער, ד״ר ווײַנבערג, ד״ר סטופּעל, צאָהן-אַרצט גראַדזיענטשיק-קראַשיאָווא ווי אויך וויזיטע אין שטאָט.

רענטגען-בעשטראַלונגען, קוואַרץ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, און ערצטליכע אַנאַליזען.

„SANATO“

כירורגיש-וועכנעריז-אַנשטאַלט

אגראַדאָווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אָבטײלונג

ד״ר מעד. ש. אײַגער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד. רײַטלער-סוריאַנסקאַ ד״ר מעד. וו. אײַכנער

פּרײַז פון א געבורט

אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פּאָלאַקאָוו

כירורגישע אָפּטײלונגען ד״ר מעד. מ. קאַנטאָר.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאר ווענערישע הויט-קראַנקה, און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאָמפּ. עלעקטרישער הײל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — — פון 11 ביז 12 בײַ טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען. זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג. — בעזונדער וואַרטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

שול-ביכער, ספרים, טלית׳ים,

שרײַב-מאַטעריאַל, מחזורים, סליחות

25 פּראָצ. ביליגער!

וואָסקאַדניא 34 (פּראָנט-געשעפט)

וואו אויך אָנגאַנג דורכ׳ן טויער.

צו בעקומען אלע אַרט ספרים און לעהר-ביכער, ספּעציעלער אויסוואַהל פון מחזורים, אויך די וועלט-בערימטע ווילנער רב פנינים מחזורים, אויך מיט פּויליש איבערזעצונג ש״ס, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים טלתים, גאַרטלען, קאַפּלען, ציצית, מזוזות, שעהנע תפילין. צום נײַעם שול-סעזאָן פערקויף פון אלערלײַ שול-ביכער אויך שרײַב-מאַטעריאַל אזוי אז דעם שול-יונגעל קאָן זיך אלעס אײַנקויפען אויף איין אָרט און צו רעעלע פּרײַזען. פאר שול-קינדער — גרויסע הנחות

געדענקט דעם אַדרעס:

וואָסקאַדניאַ 34 פּראָנט-געשעפט אָדער דורכן טויער

קלײנע אַנאָנסען

1 זלאָטי

פאר א אַנאָנס ביז 15 ווערטער

מ׳זוכט אַרבײַט

א קוואַליפיצירטער מענער - בעשטעלטער שנײַדער-געזעלען זוכט אַרבײַט. צו ערפאַהרען אין אדמ. פון דער צײַטונג. 5479

Wykwalifikowana pracowniczka kołnierzyków (damskich jedwabnych) poszukuje posady. Oferty sub. „Samodzielna”

לאָקאַלען

א שטוב צו פערדינגען אלעע 1-טער מאַי נומ׳ 41. צו ערפאַהרען ביים וועכטער. 5478

קויף און פערקויף

צו פערקויפען אַנ׳8-טער סוויטער-מאַשין 65 צענטימעטער אין גוטען צושטאַנד. צו ערפאַהרען זאַוואַדזקאַ 25, וו. 17, דאַווידאָוויטש. 5480

עס ווערט געברויכט אַנ׳8-טער הענדשקע-מאַשין אין א גוטען צושטאַנד. אָפּערטען אונטער „H. M.“ אין אדמ. 5476

פערשידענעס

א פּרעמיע ביז 10.000 זל.! ערקלערונגען ערטײלט די אַגענטור אין לאָדז, אַנדזשעיאַ 9, וואהנ. 10. דאָרט ווערען אויך געזוכט פעהיגע אַגענטען (קאַס) געגען א הויכער פּראָוויזיע. טעגליך פון 2—3 און פון 7—8 אָוונט. 5471

פּרײַז פאַסטענס

א קוואַליפיצירטע שפּולערין פון וואָל ווערט געזוכט פון זאַפּאַרט בײַ ראַקאָש, פּילסודסקיעגאָ 34

ס׳ווערט געזוכט א קוואַליפיצירטער שטרי-קער אויף א 10-ער מאַשין פון זאָפּאָרט. צו ער-פאַהרען קאָנסטאַנטינער 7 בײַ באָרנשטײן. 5486

גוטע קוואַליפיצירטע שטריקער אויף 8-ער מאַשינער ריטשאַרס קענען זיך זאָפּאָרט מעלדען פאַנסקאַ 9, פּראָנט, 1 שטאָק. 5485

א קוואַליפיצירטער אָבערלאָק-נײַהער, א טריקאָ-נײַהערין, אויספּערטיגערינס, א פעהיג יונ-געל באַלד געצאָהלט, קאַמיענאַ 2, וו. 12. 5487

א קוואַליפיצירטער אָבערלאָק-נײַהער צו סוויטערס ווערט געזוכט פּאָלודניאָווא 36, וו. 5.

עס ווערט געזוכט א שפּולער(ין) אויף א קראָפּט-שפּול-מאַשין בײַ דאָמבּאָווסקי, קילינ-סקיעגאָ 40. 5489

אַנ׳אויספּערטיגערין און א נײַהערין צו טרי-קאָ-וועש איז פון זאָפּאָרט נויטיג אויף קאַמיענאַ 20 וו. 10 5491

דאַמען-מאַגאַזין-אונטערמאַשינערס און האַנד-נײַהערינס קענען זיך מעלדען קילינסקיעגאָ 10 בײַ בירענבוים. 5490

אַנ׳אַנשטענדיג יונגעל באַלד געצאָהלט ווערט געזוכט זגערזשער 15, וו. 41. 5498

אַנאָנסען-פּרײַז פאר א מילימעטער-שורה פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרײַטאָג און ערב-יו״ט—24 גר. אין דער זײַט 8 שפּאַלטען אין טעקסט—40 " " " " —60 " " " " 4 " נאָכ׳ן טעקסט—12 " " " " —18 " " " " 8 " אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טײַערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טײַערער. מעלדונגען — 10 גר. א וואָרט	נעקראָלאָגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זײַט 8 שפּאַלטען) קלײנע אַנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווײַטערדיגע וואָרט — 10 גר.	**אַבאָנאַמענטס-פּרײַז:** אין לאָדז — 4 זלאָטעס א חודש מיט אָפּטראָגען א היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקא—1 דאָל.	מאַנוסקריפּטען, וועלכע ווערען נישט פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט דעם פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאר דעם אַנאָנס	פאר׳ן אינהאַלט אין טעקסט פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנט-וואָרטליך. די אדמיניסטראַציע איז אָפען בײַטאָג און בײַנאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat”, spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac „Najer Folksblat”, Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman